

## Nr 185.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till Medicinalstyrelsen: Avlöningar m. m.; given Stockholms slott den 8 mars 1946.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

## GUSTAF.

*Gustav Möller.*

---

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 mars 1946.*

### Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller.

### Inledning.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under femte huvudtiteln, punkterna 109—111 föreslagit riksdagen att, i avbidan å särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1946/47 såsom förslagsanslag beräkna

till Medicinalstyrelsen: Avlöningar ett belopp av 823 500 kronor,  
till Medicinalstyrelsen: Omkostnader ett belopp av 150 000 kronor, samt  
till Medicinalstyrelsen: Beredskapsorganisation ett belopp av 65 000 kronor.

I samband härmed framhöll jag bland annat, att medelsbehovet för hit-hörande ändamål vore beroende av vissa förslag, som framlagts dels av 1941 års befolkningsutredning rörande förlossningsvården (SOU 1945: 50) dels ock av medicinalstyrelsens materielnämnd rörande den civila sjukvårdsberedskapen.

Vid den fortsatta beredningen inom departementet ha, såsom jag i annat sammanhang närmare utvecklat (prop. nr 89), flera omständigheter befunnits tala för ett uppskov med det definitiva ställningstagandet till de olika spörsmål, som avhandlas i befolkningsutredningens betänkande. Detta gäller enligt min mening även de förslag, som syfta till en förstärkning av medicinalstyrelsens organisation för inspektion och handläggning av ärenden rörande förlossningsvården.

Betänkande angående den centrala organisationen av medicinal- och veterinärväsendet har i dagarna framlagts av medicinalstyrelseutredningen. Med prövningen av de frågor, som behandlas i detta betänkande, torde få anstå till dess detsamma i vanlig ordning varit föremål för remissbehandling. Följande framställning tager i enlighet härmed sikte på ett bibehållande i stort sett av medicinalstyrelsens nuvarande organisation under nästa budgetår. Frågan om den civila sjukvårdsberedskapens upprätthållande behandlar jag närmare under vederbörande anslagsrubrik.

### 1. Medicinalstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45 .....	755 000	790 830
1945/46 .....	823 500	—
1946/47 (förslag) .....	875 000	—

Kungl. Maj:t har den 22 juni 1945 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för medicinalstyrelsen, vilken finnes intagen i statsliggaren för innevarande budgetår, s. 259.

Vidare har Kungl. Maj:t samma dag fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för styrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

#### Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....	kronor	305 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> .....	»	112 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....	»	325 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....	»	81 500

Summa förslagsanslag kronor 823 500

Beträffande de bestämmelser, som meddelats för ifrågavarande anslags användning, får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår, s. 259—62.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen av ifrågavarande anslag för budgetåret 1946/47.

Styrelsen har inledningsvis erinrat om att den fortgående utbyggnaden av hälso- och sjukvården ökat styrelsens arbetsbörda så, att åtskilliga avdelningar inom styrelsen icke medhunnit sina arbetsuppgifter. Dessa avdelningar hade bland annat måst lägga större ärenden av utredningskaraktär åt sidan och inställa eller i vart fall starkt begränsa den inspektionsmässiga övervakningen av underställda hälso- och sjukvårdsorgans verksamhet. Den nuvarande situationen för medicinalstyrelsens del vore därför i längden ohållbar. I avbidan på slutförandet av medicinalstyrelseutredningens arbete hade styrelsen emellertid funnit riktigast att i sina anslagsäskanden utgå från gällande organisation av styrelsen. Styrelsen har dock icke ansett sig kunna underlåta att anmäla vissa medelsbehov, vilka uppkommit på senaste tiden och väntas komma att kvarstå, oberoende av hur den väntade omorganisationen av styrelsen genomföres.

Till en början framlägger medicinalstyrelsen en del förslag av beskaffenhet att påverka anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Sålunda påkallar styrelsen medel för anställande mot arvode av en medicinskt utbildad »direktörsassistent» åt generaldirektören. Till stöd härför anför styrelsen följande.

Generaldirektören och chefen för medicinalstyrelsen har såsom sekreterare en kvinnlig befattningshavare i kanslibiträdes tjänsteställning. Erfarenheten har emellertid visat, att det i ett med tiden allt större antal ärenden är påkallat att verkschefen till sin personliga disposition erhåller en befattningshavare med medicinsk utbildning. Det förekommer exempelvis ej sällan, att generaldirektören kallas till statsrådsberedningar för att tillhandagå med upplysningar om medicinalstyrelsens erfarenheter av och önskemål beträffande visst spörsmål. Då generaldirektören praktiskt taget hela dagen är upptagen av sammanträden, hinner han i regel ej själv förbereda dylika ärenden. Erforderlig utredning får i stället åvägabringas därigenom, att handsekreteraren införskaffar material från de skilda avdelningar inom styrelsen, vilka ha att göra med olika sidor av det ärende, som är i fråga. Det ligger i öppen dag, att detta material borde omhändertagas av medicinskt sakkunnig person för att de luckor, som måste uppkomma, skulle kunna utfyllas och en översiktlig muntlig eller skriftlig redogörelse lämnas. Den nu angivna situationen uppkommer även, när riksdagsutskott eller sidoordnade ämbetsverk anhålla om samråd beträffande skilda ämnen.

Sedan kriget avslutats, hänvända sig utländska myndigheter i större utsträckning än tidigare till generaldirektören personligen med anhållan om redogörelser för skilda företeelser inom svenskt medicinalväsen. Även i dessa fall är det önskvärt, att materialet från styrelsens olika avdelningar bearbetas och utformas under generaldirektörens personliga ledning av medicinskt sakkunnig person. Slutligen är det för verkschefen ej sällan erforder-

ligt att även för det interna arbetet snabbt kunna erhålla en utredning om viss medicinsk frågas aktuella läge.

Medicinalstyrelsen finner sig alltså böra hemställa, att en befattning som direktörsassistent åt generaldirektören inrättas. Av befattningshavaren bör krävas god medicinsk allmänutbildning samt vana vid utredningsuppdrag. Hans arbetstid torde åtminstone till en början kunna begränsas till fem och en halv timme om dagen, varav minst tre och en halv timme å tjänsterummet.

Som ersättning till denne befattningshavare har styrelsen räknat med ett arvode av 7 200 kronor för år. Härjämte har beräknats ett belopp av 600 kronor till vikarie under semester för ifrågasvarande assistent.

Vidare har styrelsen äskat förhöjning av arvodet till inspektören för sinnesslövrården m. m. Styrelsen yttrar härutinnan:

På förslag av Kungl. Maj:t medgav 1945 års riksdag, att posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, finge uppräknas med 8 500 kronor, vilket belopp tillsammans med dittills utgående arvodesbelopp till sinnesslövrårdsinspektören och dennes vikarie, 7 700 kronor, avsågs komma att utgöra den ram, inom vilken Kungl. Maj:t skulle träffa lämpligaste anstalter för åstadkommande av inspektion av såväl sinnesslövråd som psykisk barna- och ungdomsvård. Inspektionen av dessa båda vårdformer har numera anförtrotts en och samma person, varvid det av riksdagen för ändamålet anvisade beloppet — 16 200 kronor — av Kungl. Maj:t disponerats på det sätt, att arvodet för inspektionsverksamheten bestämts till 14 900 kronor, medan återstoden hänförs till det för ersättning till vikarie för vissa arvodestagare avsedda beloppet.

Enligt vad medicinalstyrelsen under hand inhämtat har sinnessjuknämnden i sina anslagsäskanden för budgetåret 1946/47 hemställt om sådan höjning av det till nämndens sekreterare utgående arvodet, att detsamma skulle motsvara avlöning till en befattningshavare i lönegrad C 5, dock med den skillnaden att pensionsavdrag beräknats allenast såsom för tjänsteman i lönegrad A 26 och att arvodet föreslagits avrundat uppåt. Arvodet har med utgångspunkt härifrån föreslagits bestämt till 16 000 kronor. Då de skäl, som åberopats av sinnessjuknämnden till stöd för denna hemställan i lika hög grad kunna åberopas beträffande inspektören för sinnesslövrården samt psykisk barna- och ungdomsvård, får medicinalstyrelsen föreslå, att jämväl arvodet till sistnämnda befattningshavare höjes till 16 000 kronor, innebärande en höjning med 1 100 kronor. Då den nuvarande benämningen av ifrågasvarande befattningshavare är tungrodd, får styrelsen tillika föreslå, att densamma förändras till inspektör för psykisk barnavård m. m. Ett bifall till förslaget torde jämväl böra föranleda, att delposten till ersättning till vikarier för vissa arvodestagare höjes från 1 700 kronor till 2 700 kronor.

Styrelsen föreslår ävenledes en jämkning av grunderna för ersättning till ledamöterna i den s. k. apotekarbefordringsnämnden, varvid styrelsen anför bland annat:

Apotekarbefordringsnämnden, som utgöres av ordförande samt fyra legitimerade apotekare, varav två privilegieinnehavare och två, som icke inneha eller arrendera apotek, har att avgiva yttranden i ärenden angående tilldelande av personligt privilegium å apotek m. m. Ordföranden uppbär ett arvode av 15 kronor för dag och nämndens övriga medlemmar arvode av 10 kronor för dag, allt under tid då de deltaga i nämndens arbeten.

Ersättningarna i apotekarbefordringsnämnden äro vid nuvarande penningvärde uppenbart för låga. I de fall, då ledamot nödgas begära ledighet från innehavande tjänst för deltagande i nämndens arbeten, kunna ersättningarna medföra direkt förlust. På grund härav får medicinalstyrelsen i anslutning till de grunder, som gälla för ersättning till specialitetsnämnden, föreslå att för ordföranden fastställes dels ett fast årsarvode av 250 kronor dels ock ett dagarvode av 25 kronor samt för ledamöter fastställes ett dagarvode av 18 kronor. Ett bifall till detta förslag skulle föranleda uppräknig av posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, med 1 800 kronor.

Härjämte påkallar styrelsen en uppräknig av delposten till arvoden och ersättningar åt det vetenskapliga rådet, som för innevarande budgetår är upptagen med 25 000 kronor. Styrelsen framhåller, att detta belopp under de senaste budgetåren visat sig otillräckligt, varför detsamma efter medgivande av Kungl. Maj:t årligen överskridits. Den ökade verksamheten inom styrelsen hade medfört ett oavvisligt behov att anlita ledamöter av styrelsens vetenskapliga råd i väsentligt större utsträckning än tidigare. För att beloppet skall kunna förslå till de ändamål, för vilka det avsetts, finner styrelsen det nödvändigt, att detsamma höjes med 2 000 kronor.

Under posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har styrelsen beräknat medel till förstärkning av den juridiskt utbildade personalen å lasaretsbyrån, apoteksbyrån och kameralbyrån. Styrelsen anför bland annat:

Hittills har den till lasaretsbyrån knutna byråinspektören för sjuksköterskeväsendet vid behandlingen av de juridiska och kamerala sidorna av förekommande ärenden erhållit biträde av en förste amanuens å lasaretsbyrån. I samma mån som arbetet å denna byrå ökat ha emellertid svårigheterna för denne amanuens att lämna byråinspektören erforderligt biträde stegrats. Under de senaste åren kan därför det juridiskt-administrativa biträde, som erhållits från lasaretsbyrån, betecknas såsom nästan rent formellt.

Sedan byråinspektören genom inrättandet av en biträdande inspektörsbefattning erhållit möjlighet att i viss mån frigöra sig från löpande arbetsuppgifter och angripa hittills vilande frågor av större räckvidd, har bristen på tillgång till juridiskt-administrativ sakkunskap visat sig avsevärt försvåra sjuksköterskeavdelningens arbete. På avdelningens handläggning ankomma bland annat frågor om sjuksköterskornas ställning i avlönings- och pensionsavseende. Vidare pågå å avdelningen utredningar rörande ökade och effektiviserade utbildningsmöjligheter för sjukvårdspersonal. Antalet och storleksordningen av dylika och liknande ärenden nödvändiggöra inrättande av en amanuensbefattning å denna avdelning. Då åtskilliga av de frågor, vid vilkas behandling denne amanuens skulle medverka, kräva avsevärd erfarenhet, bör befattningen placeras i lönegrad Eo 18, varvid kostnaden skulle komma att uppgå till 5 634 kronor för budgetår räknat.

Antalet å apoteksbyrån diarieförda ärenden — frånräknat s. k. anmälningsärenden, apoteksräkningar m. m. — har stigit från 2 923 år 1940 till 3 538 år 1944. Anledningen härtill är bland annat, att, sedan ny giftstadga av Kungl. Maj:t utfärdats i november månad 1943, dels direkt nya uppgifter tillförts byrån, dels styrelsen såsom sakkunnigmyndighet kommit att i ökad utsträckning anlitas för utlåtanden och uttalanden till myndigheter, företag

och andra, som i sin verksamhet ha att tillämpa stadgans föreskrifter. Det må också framhållas, att gällande apoteksvarustadga är avsevärt föråldrad och att förslag till ny sådan stadga numera utarbetats inom byrån. Avsikten är, att förslaget efter förberedande remissbehandling snarast skall föreläggas Kungl. Maj:t. En fastställelse av sistnämnda stadga kan beräknas komma att i minst samma omfattning som den nya giftstadgan öka apoteksbyråns arbetsuppgifter, då de av lagstiftningen direkt följande åliggandena för byrån kunna förutses bli flera än de, som tillförts byrån genom giftstadgan. Även andra ärendegrupper hava tillkommit respektive ökat i omfattning.

För att apoteksbyrån skall medhinna det ökade arbetet, torde det vara nödvändigt att byråns personal utökas med en amanuens, vilken jämväl torde böra placeras i lönegrad Eo 18.

Den fortgående utbyggnaden av den statliga sinnessjukvården har medfört en motsvarande stegring av antalet ärenden, som handläggas av byrådirektören å kameralbyråns avdelning för sinnessjukhusens ekonomiska förvaltning. För att biträda honom vid utredningar samt i expeditjonsarbetet är en halvtidsamanuens numera behöflig. För ändamålet bör beräknas ett belopp av 2 500 kronor.

Styrelsen erinrar tillika om att på samma avdelning sedan den 1 juli 1944 finnes anställd en revisionsassistent, placerad i lönegrad Ex 18. Inrättandet av denna befattning har, framhåller styrelsen, visat sig medföra en effektivare sakrevision och en intensifierad kameral revision av sinnessjukhusens räkenskaper. För att dessa vinster skola bestå, vore det av vikt, att ombyte av innehavare icke ägde rum allt för ofta. Den av 1945 års riksdag beslutade revisionen av tjänsteförteckningen vid statens sinnessjukhus hade medfört, att det numera ställde sig ekonomiskt förmånligare att tjänstgöra såsom assistent vid sinnessjukhusen än å ifrågavarande befattning, varav i sin tur följde, att täta ombyten å befattningen kunde befaras. Med hänsyn härtill funne sig styrelsen böra föreslå, att revisionsassistenten uppföres såsom extra ordinarie i oförändrad lönegrad. Kostnaden härför inskränkte sig till 270 kronor.

Beträffande den kvinnliga biträdespersonalen har styrelsen bland annat föreslagit utbyte av vissa befattningar mot sådana i högre lönegrad. I detta hänseende yttrar styrelsen:

Under hänvisning till ansvällningen av arbetet hemställde medicinalstyrelsen i sina anslagsäskanden till 1945 års riksdag om medel för anställande å styrelsens hälsovårdsbyrå av ett extra ordinarie kontorsbiträde med halvtidstjänstgöring. Denna hemställan bifölls, dock med den jämkningen, att lönen beräknades endast såsom till extra tjänsteman. Efter det nämnda framställning avlåtits har arbetet å hälsovårdsbyrån visat en fortsatt stegring. Från och med den 1 juli 1945 har byråns ledning övertagits av en ordinarie byråchef, medan denna befattning tidigare stått vakant under en följd av år. Den ordinarie byråchefen har för att kunna medhinna arbetet påyrkat anställande av en välutbildad heltidsstenograf i stället för nyssnämnda halvtidsbiträde. Enligt vad styrelsen inhämtat från den offentliga arbetsförmedlingen ligger månadslönen för fullgoda stenografer i Stockholm för närvarande omkring 400 kronor, indextillägget inräknat. Med hänsyn härtill och då det är hälsovårdsbyråchefens avsikt att anförtro sin stenograf kvalificerade arbetsupp-

gifter (bland annat självständigt uppsättande av rutinskrivelser), anser styrelsen det nödvändigt, att avlöning beräknas för ett extra ordinarie kanslibitråde. Kostnadsökningen härför skulle, på grund av indragningen av den nuvarande halvtidstjänsten i Ex 4, stanna vid (3 300 — 1 280) 1 010 kronor.

På veterinärbyråns tuberkulosavdelning äro anställda nio kvinnliga biträden med placering, en i lönegrad Eo 11 och åtta i fjärde lönegraden. Den extra ordinarie kansliskrivaren handlägger under byrådirektörens inseende självständigt ärenden rörande pastöriseringskontroll. Ett extra ordinarie kontorsbiträde tjänstgör såsom avdelningens registrator och ett annat utför maskinskrivningsgöromålen. Återstående sex kontorsbiträden äro knutna till avdelningens register över djurbesättningar, som äro anslutna till tuberkulosbekämpandet. Detta register består av omkring 200 000 kort, å vilka redovisas nära 2 000 000 djur. Antalet till avdelningen årligen inkommande rapporter från landets veterinärer utgör mellan 90 000 och 100 000.

Självfallet kunna de tre å avdelningen tjänstgörande veterinärerna icke medhinna en granskning av ett så stort antal rapporter. Rapporterna omhändertagas i stället av kontorsbiträdena. Därvid sker en uppdelning till en början så, att rapporter rörande åtgärder och resultat, som anses kräva stor erfarenhet och särskilt skolat omdöme överlämnas till ett specialutbildat biträde. Exempel på dylikt material utgör rapporter om förekomsten av djur med tuberkulos i smittfarligt stadium. Återstående rapporter uppdelas på fem kontorsbiträden så, att varje biträde ansvarar för viss region. Rapporterna underkastas granskning, huruvida däri redovisade åtgärder varit författningensamt om gjorda fynd höra föranleda någon medicinalstyrelsens åtgärd. Sedan granskningen fullgjorts och eventuella åtgärder vidtagits, överföres rapportens innehåll till kortet. Vid tvekan hos ett kontorsbiträde om något i rapporten förekommande förhållande ha de fyra till tjänstären yngre kontorsbiträdena att i första hand rådfråga den till tjänstären äldsta arbetskamrat, som sysslar med ifrågakvarande rapporter. Detta kontorsbiträde tjänstgör alltså i förmansställning.

Av redogörelsen framgår, att två av de biträden, som deltaga i rapportgranskningen, intaga en särställning. Resultatet av tuberkulosavdelningens arbete är i väsentlig mån avhängigt av noggrannheten, omdömet och påpassligheten hos dessa befattningshavare. På grund härav anser medicinalstyrelsen det fullt befogat, att de uppflyttas till kanslibiträden i lönegrad Eo 7. Ett ytterligare skäl för en sådan uppflyttning utgör den omständigheten, att tillräcklig erfarenhet icke kan förvärfvas utan en mångårig tjänstgöring på registret samt att vederbörande befattningshavare helt naturligt vilja söka sig över till högre tjänster på annat håll i styrelsen, om befordringsmöjligheter icke skapas på tuberkulosavdelningen. Kostnaden härför uppgår till (2 × 525) 1 050 kronor.

I proposition nr 273 till 1943 års riksdag lämnades en redogörelse för i promemoria från besparingsberedningens delegation för organisationsundersökningar framlagda förslag rörande rationalisering av kontorsorganisationen inom medicinalstyrelsen. Ett av dessa förslag avsåg att åvägabringa en decentralisering av diarieföringen av inkommande handlingar från styrelsens registratorer till de olika byråerna. I promemorian förutsattes, att den befattningshavare, som på varje byrå skulle sköta registratorsgöromålen, skulle placeras i kanslibitrådes tjänsteställning. I anslutning till detta förslag har en decentralisering av diarieföringen prövats på vissa byråer och befunnits lämplig för bland annat apoteksbyråns del. I överensstämmelse med besparingsberedningens intentioner torde därför det kontorsbiträde, som å apoteksbyråns handhar diarieföringen, böra uppflyttas från lönegrad Eo 4 till lönegrad Eo 7.

Slutligen har en rent kvantitativ utökning av den kvinnliga biträdespersonalen ansetts erforderlig. Under hänvisning till arbetsbördans ökning å såväl apoteksbyrån som rättspsykiatriska avdelningen har styrelsen sålunda beräknat medel för avlöning åt ett heltidsanställt och ett halvtidsanställt kontorsbiträde. Vidare har styrelsen framhållit, att utvidgningen av sinnesslö-vårdsinspektörens verksamhet till att omfatta jämväl psykisk barna- och ungdomsvård medfört behov av biträdeshjälp åt nämnda befattningshavare. Biträdet skulle närmast handha diarieföringen och ombesörja expeditjonsarbetet åt inspektören. Under dennes ofta förekommande resor skulle biträdet i möjligaste mån även tillhandagå allmänheten med upplysningar och vidtaga vissa preliminära åtgärder för att påskynda handläggningen av inkommande ärenden. Med hänsyn till arten och omfattningen av dessa göromål anser styrelsen nödvändigt att anställa ett kontorsbiträde med heltidstjänstgöring. Härjämte har styrelsen erinrat om att styrelsen, efter vederbörligt medgivande, under år 1945 låtit utbyta en äldre telefonväxel mot en modern, halvautomatisk växel. Efter utredning rörande samtalsfrekvensen hade från telegrafverket meddelats, att en tillfredsställande betjäning icke längre såsom dittills kunde lämnas av en telefonist, utan att två befattningshavare erfordrades. Medicinalstyrelsen hade därför nödgats tillfälligtvis anställa ytterligare en telefonist, vilken den 1 juli 1946 borde beredas extra ordinarie anställning. Den sammanlagda kostnaden för biträdespersonalens utökning har styrelsen uppskattat till omkring 10 000 kronor.

Från angivna utgångspunkter har styrelsen upptagit anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till oförändrat belopp eller 305 000 kronor, anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, till (112 000 + 13 300) 125 300 kronor samt anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till i runt tal (325 000 + 30 000) 355 000 kronor. Posten till rörligt tillägg anses med hänsyn till belastningen under sistförflutna budgetår (77 295 kronor) kunna minskas med 1 800 kronor till 79 700 kronor. Anslaget i sin helhet skulle alltså enligt styrelsens beräkningar för nästa budgetår uppgå till (305 000 + 125 300 + 355 000 + 79 700) 865 000 kronor.

Över medicinalstyrelsens framställning ha till följd av remiss yttranden avgivits av statskontoret och medicinalstyrelseutredningen.

Statskontoret har ansett, att med prövningen av frågan om inrättande av nya tjänster hos styrelsen samt om lönerogleringar för styrelsens befattningshavare borde anstå, intill dess resultatet av då pågående utredningsarbete rörande styrelsens organisation föreläge. Ämbetsverket har därför icke ingått på prövning av styrelsens anslagsäskanden i nämnda hänseenden. Styrelsens hemställan om uppräknig av delposten till ersättningar och arvoden åt vetenskapliga rådet samt om höjda ersättningsbelopp till ledamöterna i apotekarbefordringsnämnden har icke givit statskontoret anledning till erinran.



Medicinalstyrelseutredningen yttrar i huvudsak följande.

Medicinalstyrelsen har i första hand påkallat medel för anställande av en »direktörsassistent» åt generaldirektören med huvudsaklig uppgift att från olika byråer införskaffa och bearbeta material i frågor, som beröra två eller flera byråer eller avdelningar och i vilka generaldirektören personligen kallats att tillhandagå med upplysningar eller samråd i departement, riksdag eller sidoordnade ämbetsverk. Medicinalstyrelseutredningen är för sin del väl medveten om den dryga arbetsbörda, som för närvarande åvilat generaldirektören och som gör det angeläget att i möjligaste mån avlasta generaldirektören från göromål, som icke nödvändigtvis kräva hans personliga medverkan. Utredningen kommer också att i sitt betänkande föreslå åtgärder av skilda slag i syfte att nedbringa generaldirektörens arbetsbörda och förstärka styrelsens personalorganisation. I betraktande härav och då det synes utredningen vara mera rationellt att för biträde med förenämnda arbetsuppgift i första hand anlita tillgänglig arbetskraft å den byrå eller avdelning, som huvudsakligen beröres av ärendet, vill utredningen förorda att med prövning av frågan om inrättande av den föreslagna assistenttjänsten tills vidare anstår.

Medicinalstyrelsen har vidare föreslagit, att arvodet till inspektören för sinnesslövrården samt den psykiska barna- och ungdomsvården höjes från 14 900 till 16 000 kronor. Utredningen hyser för sin del den uppfattningen, att det med hänsyn till denne befattningshavares uppgift att tillvarataga de å sinnesslövanstalt intagna patienternas intressen i fråga om behandling och utskrivning m. m. måste anses vara av väsentlig vikt, att befattningshavaren beredes en självständigare och ekonomiskt mera oberoende ställning än hittills. Inom utredningen överväges därför att för ifrågavarande inspektör inrätta en pensionsberättigad befattning å löneplan C, placerad i 6 lönegraden, varigenom befattningshavaren skulle få en löneställning som i det närmaste motsvarar överläkarnas vid statens sinnessjukhus. Från denna utgångspunkt kan ett arvode av 16 000 kronor icke anses för högt tilltaget.

Från medicinalstyrelsens sida har jämväl föreslagits förstärkning av den juridiskt utbildade personalen med två amanuenser med heltidstjänstgöring och en amanuens med halvtidstjänstgöring. Utredningen vill i anledning härav framhålla, att utredningen vid sina undersökningar rörande personalorganisationen inom medicinalstyrelsen kommit till den uppfattningen, att behov föreligger av en relativt betydande utökning av den juridiskt-administrativa personalen. Huvudvikten torde emellertid böra läggas på att öka beståndet av kvalificerade befattningar. Utredningens blivande förslag i ämnet tager därför i första hand sikte på att tillgodose denna sida i personalbehovet. Huruvida och i vad mån därutöver behov av ökad juridiskt utbildad personal i lägre löneställning kommer att föreligga är vanskligt att på förhand bedöma. Inom utredningen verkställda preliminära beräkningar giva dock vid handen, att en förstärkning av denna personal med en å två befattningshavare i lönegraden 15—21 torde bliva erforderlig.

Antalet befattningshavare för registrerings- och skrivgöromål i medicinalstyrelsen uppgår, frånräknat dem som huvudsakligen sysselsättas med beredskapsärenden, till ett 50-tal. Bland dessa innehava 1 anställning som registrator, 4 som kansliskrivare, 7 som kanslibiträden, 22 som kontorsbiträden och de övriga som extra eller tillfälliga befattningshavare. I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har medicinalstyrelsen beräknat medel för *dels* utbyte av 3 e. o. kontorsbiträden och 1 extra skrivbiträdesbefattning mot 4 e. o. kanslibiträdesbefattningar, *dels ock* avlöande av ytterligare 3 å 4 biträden, företrädesvis avsedda för apoteksbyrån, rättspsykiatriska avdelningen, inspektören för sinnesslövrården m. m. samt telefonväxeln.

Utredningen har icke kunnat så i detalj taga del av det löpande arbetet inom medicinalstyrelsen, att utredningen äger tillräckliga hållpunkter för att närmare bedöma behovet av skrivpersonal inom styrelsen. Utredningen vill emellertid erinra om att medicinalstyrelsens kontorsorganisation på initiativ av besparingsutredningen under år 1942 varit föremål för en ingående undersökning av särskilda utredningsmän, vilka i betänkande den 8 oktober 1942 funnit en icke oväsentlig begränsning av skrivpersonalen möjlig under förutsättning att vissa föreslagna rationaliseringsåtgärder vidtoges. En del av dessa förslag ha enligt vad styrelsen upplyst helt eller delvis redan genomförts, medan prövningen av andra uppskjutits i avvaktan på resultatet av medicinalstyrelseutredningens arbete och lösningen av vissa lokalfrågor. Bland de uppskjutna åtgärderna nämnas särskilt ifrågasatt decentralisering av diarieföringen från registratörskontoret till de olika byråerna, utvidgning av den nuvarande skrivcentralen samt överföring i viss omfattning av specialitetsärendenas handläggning till statens farmaceutiska laboratorium. Utredningen har för egen del hittills icke tagit ställning till dessa spörsmål i annan mån än att utredningen i skrivelse den 16 februari 1943 i allt väsentligt anslutit sig till förslaget om överflyttning av handläggningen av s. k. specialitetsärenden till statens farmaceutiska laboratorium. Beträffande förslagen i övrigt har utredningen preliminärt kommit till den uppfattningen, att vägande skäl tala för att en decentralisering av diarieföringen och en utvidgning av skrivcentralen åtminstone i viss utsträckning åvägbringas. Därest så sker, borde enligt utredningens mening en utökning av den nuvarande skrivpersonalen kunna undvikas, i den mån icke nya uppgifter tillföras medicinalstyrelsen. Utredningen är därför för närvarande icke beredd att tillstyrka medicinalstyrelsens framställning i denna del. På skäl, som medicinalstyrelsen anfört, och i betraktande av omfattningen av det nuvarande personalbeståndet för registrerings- och skrivgöromål finner sig utredningen däremot böra förorda medicinalstyrelsens förslag, såvitt detta avser förändring av vissa e. o. kontorsbiträdesbefattningar till e. o. kanslibiträdesbefattningar.

I övrigt föranleder medicinalstyrelsens framställning intet uttalande från utredningens sida.

*Departements-  
chefen.*

Med prövning av frågan om anställande av en medicinskt utbildad »direktörsassistent» åt generaldirektören torde på skäl, som medicinalstyrelseutredningen anfört, böra tills vidare anstå.

Medicinalstyrelsens förslag om förbättrad löneställning för inspektören för sinnesslövrården bör bedömas i samband med frågan om ändrad löneställning för överinspektören för sinnessjukvrården, i vilket hänseende förslag framlagts i medicinalstyrelseutredningens betänkande. Jag räknar därför med oförändrat arvode åt sinnesslövrårdsinspektören under nästa budgetår.

Däremot har jag, i likhet med statskontoret och medicinalstyrelseutredningen, intet att erinra mot bifall till styrelsens förslag om ändrade grunder för ersättning till apotekarbefordringsnämndens ledamöter samt om höjning av delposten till arvoden och ersättningar åt vetenskapliga rådet. Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör i anledning härav uppräknas med 3 000 kronor.

I anslutning till vad medicinalstyrelseutredningen anfört anser jag mig likaledes böra tillstyrka, att medel beräknas för avlöning av ytterligare två juridiskt utbildade amanuenser, vilka tills vidare böra anställas mot ersätt-

ning i form av arvode. För ändamålet torde böra avses ett belopp av 12 000 kronor. Jag biträder även den föreslagna överflyttningen av revisionsassistenten i lönegrad Ex 18 till extra ordinarie stat i samma lönegrad.

Beträffande den kvinnliga biträdespersonalen finner jag, liksom medicinalstyrelseutredningen, fullgoda skäl hava förebragts för uppflyttning av tre kontorsbiträdesbefattningar till extra ordinarie kanslibiträdesbefattningar. En utökning av biträdespersonalen synes jämväl vara motiverad. Visserligen har medicinalstyrelseutredningen i sitt förut återgivna utlåtande preliminärt ställt sig avvaktande till styrelsens framställning i detta hänseende, men i sitt nyligen avgivna betänkande har utredningen, efter närmare undersökning, funnit sig böra räkna med en förstärkning av biträdespersonalen för bland annat de uppgifter, som avses i styrelsens framställning. Jag tillstyrker därför, att ett belopp av 10 000 kronor beräknas för ändamålet, och vill tillägga, att detta till större delen allenast innebär en överflyttning till styrelsens avlöningsstat av personalkostnader, som hittills bestritts från anslaget till medicinalstyrelsens beredskapsorganisation.

På framställning av medicinalstyrelsen har Kungl. Maj:t den 9 november 1945 medgivit, att under innevarande budgetår må å styrelsens hälsovårdsbyrå vara anställd dels en sekreterare mot ett arvode av 930 kronor i månaden och dels ett kvinnligt biträde mot ett arvode av 400 kronor i månaden med uppgift att utföra kansligöromål åt statens gengasforskningsråd samt i övrigt biträda med arbetet å hälsovårdsbyrån. Kostnaden för dessa befattningshavare bestrides från anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal inom medicinalstyrelsen. I sina anslagsäskanden rörande gengasforskningsverksamheten under nästa budgetår har medicinalstyrelsen utgått från att behov av nu nämnda befattningshavare kommer att tills vidare kvarstå. Jag anser mig även för egen del böra räkna med denna personal med hänsyn till den ökade aktivitet å hälsovårdsområdet, som kan förväntas inträda med en mera normal tillgång till materiel och arbetskraft. Kostnaden för denna personal uppgår för helt år till omkring 16 000 kronor. En omprövning av ifrågavarande personalbehov torde lämpligen kunna ske i samband med ställningstagandet till föreliggande förslag om utbyggnad av styrelsens organisation.

Slutligen vill jag fästa uppmärksamheten vid att inom medicinalstyrelsen pågående utredningar och andra omständigheter samverkat till att ett betydande överskridande av styrelsens anslagspost till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal för innevarande budgetår icke kan undvikas. Frågan om medgivande härtill anmäler jag i annat sammanhang. Enligt vad medicinalstyrelsen under hand framfört kommer behov av extra personal att kvarstå i icke obetydlig omfattning under nästa budgetår, därest icke en väsentlig förstärkning av styrelsens fasta personal genomföres. I varje fall lär man få räkna med nödvändigheten av att medgiva byråcheferna å medicinal- och kamerallbyråerna partiell tjänstledighet under stora delar av budgetåret. Till nu berörda förhållande torde, i avvaktan på ställningstagande till medicinalstyrelseutredningens förslag, hänsyn böra såtillvida

tagas, att icke-ordinarieposten uppräknas med ett belopp av förslagsvis 12 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat torde medelsbehovet för avlöningar inom medicinalstyrelsen under nästa budgetår böra beräknas sålunda.

Posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör upptagas till oförändrat belopp eller 305 000 kronor.

Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör höjas med 3 000 kronor till 115 000 kronor.

Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör uppräknas med i runt tal (12 000 + 10 000 + 16 000 + 12 000) 50 000 kronor till 375 000 kronor.

Posten till rörligt tillägg slutligen torde med hänsyn till belastningen för sistförflutna budgetår kunna upptagas till 80 000 kronor.

Enligt dessa beräkningar skulle alltså medicinalstyrelsens avlöningsanslag för nästa budgetår komma att uppgå till (305 000 + 115 000 + 375 000 + 80 000) 875 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels godkänna följande avlöningsstat för medicinalstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47*

#### Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....	kronor	305 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	»	115 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....	»	375 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....	»	80 000

Summa kronor 875 000;

*dels ock till Medicinalstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 875 000 kronor.*

#### 2. Medicinalstyrelsen: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45 .....	145 000	284 220
1945/46 .....	150 000	—
1946/47 ( <i>förslag</i> ) .....	180 000	—

Den 18 maj 1945 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för medicinalstyrelsen, att tillämpas under budgetåret 1945/46:

## Omkostnadsstat.

## Utgifter.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....	kronor	4 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....	»	36 000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....	»	103 000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i> .....	»	27 000
Summa kronor		170 000

## Särskilda uppbördsmedel.

Inkomst av försålda publikationer, <i>förslagsvis</i> .....	kronor	20 000
Nettoutgift kronor		150 000

Av posten till expenser hänföra sig 15 000 kronor till bränsle, lyse och vatten samt 88 000 kronor till övriga expenser.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen upplyser till en början, att belastningen å anslaget för budgetåret 1944/45 utgjort för sjukvård m. m. 7 340 kronor, för resor 41 440 kronor och för expenser 215 436 kronor, varav 15 436 kronor för bränsle, lyse och vatten samt 200 000 kronor för övriga expenser. Å posten till publikationstryck har belastningen utgjort 33 226 kronor, medan inkomsterna av under budgetåret försålda publikationer uppgått till 13 222 kronor.

För nästa budgetår räknar styrelsen med ett belopp av förslagsvis 5 000 kronor till sjukvård m. m.

I fråga om posten till reseersättningar erinrar styrelsen om att densamma under förkrigstiden varit upptagen med 40 000 kronor.

Styrelsen framhåller vidare, att ett gott resultat av styrelsens verksamhet i avsevärd mån vore beroende av möjligheterna för styrelsen att verkställa inspektioner av underordnade organs verksamhet samt att vid personliga besök meddela dylika organ muntliga råd och anvisningar. För att styrelsen under nästkommande budgetår skulle kunna gottgöra de försummelse i förevarande avseende, som statsmakternas direktiv om sträng återhållsamhet under krigsåren framtingat, anser styrelsen ofrånkomligt, att posten till reseersättningar höjes till 45 000 kronor för styrelsens verksamhet i allmänhet. Därigenom skulle densamma, om icke uppgå till så likväl närma sig förkrigstidens reella belopp.

Härutöver påkallar styrelsen medel för två särskilda ändamål, varvid styrelsen anför.

Den av riksdagen begärda utredningen om landets indelning i provinsialläkardistrikt, vilken Kungl. Maj:t anförtrött åt styrelsen, torde komma att pågå även under budgetåret 1946/47. I varje fall torde styrelsen komma att anmodas avgiva förslag till inrättande av ett stort antal dylika distrikt. För att förslag till ändring i provinsialläkardistriktsindelningen skola kunna fotas på ett säkert underlag, måste vederbörande befattningshavare i styrelsen företaga resor för att på ort och ställe överlägga med representanter för läns-

styrelser, landsting, kommuner samt andra av hälso- och sjukvården intresserade. Härför erfordras ett belopp av 5 000 kronor.

Enligt vad styrelsen inhämtat torde en av styrelsen till Kungl. Maj:t gjord framställning om skärpta behörighetsvillkor för läkare vid epidemisjukhus m. m. göras till föremål för proposition till 1946 års riksdag. Ifrågakarande förslag avser en effektivisering av epidemivården. För att denna effektivisering skall kunna uppnås anser styrelsen det nödvändigt, att dess epidemiologiska expert, hälsovårdsbyråchefen, företager resor till samtliga epidemisjukhus och åtminstone större epidemisjukstugor för att orientera huvudmän samt läkare om innebörden av och syftet med den nya lagstiftningen. För dessa resor, vilka bliva omfattande, beräknas ett belopp av 5 000 kronor bli erforderligt.

I enlighet med det anförda finner styrelsen, att anslagsposten till reseersättningar bör höjas till 55 000 kronor.

Utgifterna för bränsle, lyse och vatten ha nära motsvarat det under anslagsposten till *expenser* härför beräknade beloppet, varför styrelsen för detta ändamål räknar med oförändrat belopp eller 15 000 kronor.

Delposten till övriga *expenser* om högst 88 000 kronor föreslås däremot höjd med 42 000 kronor. Till stöd härför anför styrelsen:

Den exceptionellt höga belastningen av denna delpost under budgetåret 1944/45 beror på *dels* att styrelsen nödgas utbyta sin omoderna telefonväxel mot en halvautomatisk växel, vilket dragit en kostnad av omkring 32 000 kronor, *dels ock* att styrelsen till följd av tandläkarinstitutets ombyggnad fått sina lokalförhållanden starkt försämrade, vilket medfört omfattande åtgärder av skilda slag, såsom ianspråktagande av tidigare utdömda lokaler, omflyttning och delvis borttransport av arkiv och bibliotek, utbyte av äldre möbler, vilka på grund av sin storlek ej rymmas i de nya, starkt förminskade tjänsterummen, kassation av äldre armatur och anskaffning av ersättning därför m. m. Kostnaderna för de av omflyttningen föranledda åtgärderna kunna uppskattas till omkring 58 000 kronor. Även om dessa kostnader av engångskaraktär frånräknas, kvarstår en belastning för budgetåret 1944/45 av omkring 110 000 kronor.

Det föreligger grundad anledning antaga, att sistnämnda belopp icke kommer att kunna underskridas för nästkommande budgetår. Till följd av hälso- och sjukvårdsorganisationens pågående utbyggnad måste styrelsens kostnader för *expenser* till annat än eget behov antagas komma att utvisa en fortgående stegring. Styrelsens kostnader för telefon komma genom installerandet av den nya växeln att öka. Eftersatt inbindning av tidskrifter och böcker, försummat underhåll av kontorsinventarier och möbler samt ett under krisåren uppdämt behov av maskinell och annan utrustning kommer slutligen att nödvändiggöra ej obetydliga kostnader.

Utöver det belopp, som styrelsen sålunda anser böra beräknas för normala *expenser*, 110 000 kronor, bör enligt styrelsens mening ett belopp beräknas till utrustning av de nya lokaler, som med all säkerhet måste anskaffas vid ett genomförande av medicinalstyrelseutredningens förslag. Såsom tidigare nämnts ha styrelsens lokaler genom ombyggnaden av tandläkarinstitutet redan blivit otillräckliga. När styrelsens organisation ökas till följd av medicinalstyrelseutredningens förslag, blir det nödvändigt att på det ena eller andra sättet skaffa flera rum. Ehuru en beräkning av lättförstådda skäl icke kan göras, anser sig styrelsen böra påyrka ett belopp av uppskattningsvis 20 000 kronor till utrustning av nya lokaler.

Anslagsposten till expenser har enligt vad sålunda anförts upptagits med 145 000 kronor, varav 15 000 kronor till bränsle, lyse och vatten, samt 130 000 kronor till övriga expenser.

Beträffande anslagsposten till publikationstryck erinrar medicinalstyrelsen, att för budgetåret 1944/45 beräknats ett belopp av 9 000 kronor för utgivande av en läkemedelsförteckning, avsedd att möjliggöra förbilligande av läkemedelsinköp. Styrelsen framhåller, att denna läkemedelsförteckning blivit mycket uppskattad av sjukhushuvudmän, läkare, farmaceutisk personal och andra, som hade att syssla med läkemedelsfrågor, och att densamma medfört ett förbilligande av läkemedlen för vissa sjukhus. För att förteckningen skulle göra avsedd nytta måste den ständigt vara aktuell. Med hänsyn härtill förordar styrelsen, att medel anvisas för utgivande av en tredje upplaga av ifrågavarande förteckning. På grund av de sedan 1944 stegrade avlöningskostnaderna inom tryckeri- och bokbinderifacken beräknar styrelsen kostnaderna härför till 10 000 kronor, i följd varav anslagsposten skulle behöva höjas med 8 000 kronor till 35 000 kronor. I den mån ytterligare publikationer behöva tryckas eller eljest särskilda förhållanden så påkalla, har styrelsen för avsikt att framdeles göra framställning om att överskrida posten i fråga.

Att inkomsterna av försålda publikationer sjunkit under nästföregående budgetår sammanhänger enligt styrelsens uppfattning med att inkomsterna för andra upplagan av läkemedelsförteckningen icke hunnit inflyta under budgetåret. Då dylika inkomster kunna påräknas under budgetåret 1946/47, föreslår styrelsen, att denna inkomstpost uppföres med oförändrat belopp eller 20 000 kronor.

Styrelsen har alltså uppskattat anslagsbehovet för styrelsens omkostnader under nästa budgetår till  $(5\ 000 + 55\ 000 + 145\ 000 + 35\ 000 - 20\ 000 =)$  220 000 kronor.

I likhet med medicinalstyrelsen förordar jag, att delposten till sjukvård *Departements-*  
m. m. upptages till 5 000 kronor. *chefen.*

En höjning av posten till reseersättningar synes även vara motiverad. Jag är dock icke beredd att tillstyrka medicinalstyrelsens förslag i vidare mån än jag förordar, att delposten uppräknas till 45 000 kronor. Härvid har jag utgått från att erforderlig orientering rörande innebörden av den nya epidemilagstiftningen i den mån så är möjligt lämnas i samband med resor för annat ändamål.

Under posten till expenser torde liksom för innevarande budgetår beräknas ett belopp av 15 000 kronor för bränsle, lyse och vatten. Med hänsyn till vad medicinalstyrelsen anført torde en höjning av delposten till övriga expenser däremot icke kunna undvikas. Jag tillstyrker, att för ändamålet beräknas ett belopp av i runt tal 100 000 kronor för nästa budgetår. Frågan om anvisande av medel för utrustning av nya lokaler vid en eventuell utökning av styrelsens organisation torde böra prövas i samband med ställningstagandet till medicinalstyrelseutredningens förslag.

Mot den föreslagna höjningen av anslagsposten till publikationsstryck har jag intet att erinra. Denna höjning kan efter hand beräknas komma att motsvaras av inkomster genom försäljning av den nya upplagan av läkemedelsförteckningen. Posten torde alltså böra upptagas till 35 000 kronor.

Inkomsterna av försålda publikationer torde böra beräknas till oförändrat belopp eller 20 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda anfört skulle styrelsens omkostnadsstat för nästa budgetår komma att upptaga följande huvudposter:

*Utgifter.*

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....	kronor	5 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....	»	45 000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....	»	115 000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i> .....	»	35 000
Summa kronor		200 000

*Särskilda uppbördsmedel.*

Inkomster av försålda publikationer, <i>förslagsvis</i> .....	kronor	20 000
Nettoutgift kronor		180 000

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinalstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av 180 000 kronor.

**3. Medicinalstyrelsen: Beredskapsorganisation, *förslagsanslag.***

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45 .....	275 000	271 394
1945/46 .....	175 000	—
1946/47 ( <i>förslag</i> ) .....	110 000	—

Ifrågavarande anslag är väsentligen avsett att täcka personalkostnaderna för dels en inom medicinalstyrelsen anordnad särskild avdelning för ärenden, som sammanhånga med personal- och lokalberedskapen å sjukvårdens område, dels en under styrelsen sorterande sakkunnig nämnd med uppgift att biträda styrelsen vid utredning och handläggning av ärenden rörande rikets försörjning med läkemedel och sjukvårdsmateriel, den s. k. materielnämnden, dels förstärkning av vissa byråer inom styrelsen, dels o c k vissa sakkunniga för beredskapssjukhusens planläggning, upprättande och drift.

Enligt Kungl. Maj:ts brev den 18 maj 1945 må anslaget för innevarande budgetår disponeras sålunda:



		Kronor
Beredskapsavdelningen .....		32 000
Materielnämnden: Avlöningar .....	60 000	
» : Omkostnader .....	29 700	89 700
Förstärkning av kameralbyrån .....		26 000
» » apoteksbyrån och tandvårdsavdelningen .....		27 120
Sakkunniga för granskning av planer m. m. för beredskapssjukhus		180
		<hr/> 175 000.

Beträffande den närmare specificeringen av posterna hänvisas till statsliggaren för innevarande budgetår, s. 263.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* preliminärt beräknat anslagsbehovet för hithörande ändamål under nästa budgetår till oförändrat belopp. Styrelsen har därvid utgått från att medicinalstyrelseutredningen komme att till prövning upptaga spörsmålet om lämpligaste sättet att fullgöra beredskapsorganisationens uppgifter, sedan fullt fredsmässiga förhållanden inträtt, samt framlägga förslag härutinnan.

Med skrivelse den 9 oktober 1945 har *medicinalstyrelsens materielnämnd* framlagt förslag till civil beredskapsorganisation å sjukvårdens område, närmast avseende upprätthållande av erforderlig beredskap i fråga om materiel och lokaler.

Under det förberedande arbetet har samråd ägt rum med medicinalstyrelsen, överbefälhavaren, försvarets sjukvårdsförvaltning, civilförsvarsstyrelsen, direktionerna för akademiska sjukhuset i Uppsala och karolinska sjukhuset, centrala sjukvårdsberedningen, statens reservförrådsnämnd, statens industrikommission, svenska landstingsförbundet och svenska stadsförbundet bland annat på så sätt, att dessa myndigheter och institutioner beretts tillfälle att yttra sig över ett av nämnden utarbetat preliminärt förslag i ämnet. Detta förslag innebar delvis en annan organisationsform än den nu förordade och nämnden har därutinnan ävensom i vissa andra hänseenden vid sitt slutliga ställningstagande beaktat de i yttrandena framförda erinringarna.

Nämnden lämnar till en början en redogörelse för den nuvarande beredskapssjukhusorganisationen, av vilken här följande må återgivas.

#### *Nuvarande beredskapssjukhusorganisation.*

Den nuvarande organisationen för beredskapen på den civila sjukvårdens område är grundad på lagen den 22 juni 1939 om sjukhusvård vid krig eller krigsfara (SFS 310/1939) jämte Kungl. Maj:ts kungörelse den 3 september 1939 med särskilda bestämmelser angående tillämpningen av denna lag (SFS 634/1939). Jämlikt 3 § i nämnda lag skall sjukhusvård vid krig eller krigsfara beredas vid i fred befintliga militära och civila sjukhus, vilka fortsätta sin verksamhet utan eller med förändring i fråga om verksamhetens art eller omfattning, samt vid under krig eller krigsfara upprättade militära och

civila sjukhus. Enligt 6 § samma lag skola samtliga sjukhus, i den mån så erfordras, mottaga såväl civila som militära patienter.

Jämlikt bestämmelserna i Kungl. Maj:ts förutnämnda kungörelse har medicinalstyrelsen att utöva uppsikten över och ledningen av sjukhusvården vid civila sjukhus. Medicinalstyrelsen har den 23 februari 1942 meddelat anvisningar angående beredskapssjukhusens etablerande och drift m. m.

Genom brev den 3 september 1939 har Kungl. Maj:t fastställt förteckning å de beredskapssjukhus, som skola upprättas vid krig eller krigsfara. Genom av Kungl. Maj:t den 1 december 1939 och den 28 juni 1941 fastställda tilläggsförteckningar har den ursprungliga förteckningen, som jämväl innehåller uppgifter rörande antalet vårdplatser vid varje beredskapssjukhus och vårdplatsernas fördelning på olika specialavdelningar, erhållit sin nuvarande utformning. Totala antalet vårdplatser vid de sålunda planerade beredskapssjukhusen, inklusive sjukvårdsinrättningarnas vårdplatser i fredstid, uppgår till cirka 68 000.

Kärnan i den civila beredskapssjukhusorganisationen utgöres av vissa i fredstid befintliga civila sjukvårdsinrättningar (lasarett, sjuktugor m. fl.). Dessa s. k. kärnsjukhus — av vilka 109 drivas av landsting, 2 av kommuner, 7 av staten och 10 av andra huvudmän — skola vid krig eller krigsfara fortsätta sin verksamhet med vissa förändringar i fråga om verksamhetens art och omfattning enligt för varje beredskapssjukhus upprättad plan. De sålunda upprättade planerna avse dels den personal (läkare, sjuksköterskor m. fl.), som enligt fastställd placering skall tillföras vederbörande beredskapssjukhus, dels ock de annexlokaler (skolor, gymnastiksalor o. d.) och den utrustning, vilka skulle ställas till förfogande vid varje beredskapssjukhus, i den mån kärnsjukhusets lokaler och utrustning icke äro tillräckliga för beredskapssjukhusets drift.

Planer rörande beredskapssjukhusens utrustning med sjukvårdsmateriel hava ursprungligen upprättats av särskilda av medicinalstyrelsen utsedda sakkunniga, vilken planering fortsatts av medicinalstyrelsen och dess materielnämnd. Man har därvid utgått från att vid kärnsjukhusen befintlig materiel i första rummet skall tagas i anspråk för beredskapssjukhusens räkning. I den mån kärnsjukhusens tillgångar icke befunnits tillräckliga för detta ändamål, har utrustningsbehovet tillgodosetts genom central upphandling av materiel. Denna centralupphandling har verkställts av medicinalstyrelsens materielnämnd. Sammanlagt har på detta sätt utrustning för omkring 46 000 vårdplatser anskaffats, inberäknat den materiel, som upphandlats för tillgodoseende av första ersättningsbehovet. Kostnaderna för den utrustning, som sålunda inköpts genom materielnämndens försorg, belöpa sig till i runt tal 10 000 000 kronor och hava gäldats från de av riksdagen å tilläggsstaterna I och II till riksstaten för budgetåret 1939/40 anvisade reservationsanslagen för utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara å tillhoppa 16 700 000 kronor.

Utöver den materiel, som anskaffats genom central upphandling, hava kärnsjukhusen, på uppdrag av materielnämnden, genom lokala inköp anskaf-

fat viss materiel, som icke ansetts böra bliva föremål för central upphandling. Dessa inköp ha dock varit av obetydlig omfattning.

Den genom centralupphandling anskaffade sjukvårdsutrustningen har i allmänhet av säljaren levererats direkt till vederbörande kärnsjukhus och förvaras tills vidare därstädes i förrådslokaler, som tillhöra sjukhuset eller förhyrts för ändamålet. Den utrustning, som anskaffats för täckande av första ersättningsbehovet av materiel, har sammanförts till fyra centralförråd. Vid de centrala beredskapsförråden förvaras även materiel, avsedd för sådana beredskapssjukhus, som äro belägna inom vissa riskzoner och av denna anledning icke ansetts lämpliga såsom förvaringsplatser för beredskapsmateriel. Till redogörare för de centrala beredskapsförråden har materielnämnden förordnat sysslomän vid sjukvårdsinrättningar — antingen statens eller vederbörande landstings — på samma ort.

De för beredskapssjukhusen erforderliga förråden av läkemedel hava anskaffats av vederbörande kärnsjukhus, som även sörja för att dessa förråd omsättas och förnyas, i den mån så är erforderligt till förhindrande av att läkemedlen förstöras genom långvarig lagring.

Slutligen erinras om att Kungl. Maj:t genom brev den 30 december 1939 med stöd av 4 § lagen om sjukhusvård vid krig eller krigsfara föreskrivit, att ett antal sjukhus — benämnda *reservsjukhus* — för behandling företrädesvis av akuta infektionssjukdomar skola genom vederbörande landstings försorg inrättas inom vissa län. Kungl. Maj:t har vidare föreskrivit, att reservsjukhusen skola träda i verksamhet i den ordning och i den utsträckning, medicinalstyrelsen efter samråd med överbefälhavaren och vederbörande landstings förvaltningsutskott föreskriver. Sjukhusen skola drivas av vederbörande landsting med biträde, där så lämpligen kan ske, av vederbörande provinsialläkare och förste provinsialläkare. Kostnaderna för reservsjukhusens utrustning, iordningställande och drift bestridas av statsmedel. Utrustning för reservsjukhusen har anskaffats av materielnämnden samtidigt med upphandlingen av materiel för beredskapssjukhusen.

Nämnden lämnar i fortsättningen en översikt över den sjukvårdsorganisation, som handhaves av försvarsväsendet och civilförsvarsstyrelsen; denna torde i detta sammanhang kunna förbigås.

#### *Materielnämndens förslag.*

Vid upprättandet av sitt förslag har materielnämnden utgått från dels att beredskapssynpunkterna komma att beaktas i fredstid i frågor rörande landets försörjning med läkemedel och sjukvårdsmateriel och dels att den nuvarande beredskapen på den civila sjukvårdens område skall tills vidare i stort sett bibehållas med avseende å såväl antalet vårdplatser vid beredskapssjukhuset som den för dessa vårdplatser anskaffade utrustningen, såvitt angår sjukvårdsmateriel. De förråd av läkemedel, som anskaffats för beredskapssjukhusens räkning och lagrats vid kärnsjukhusen, föreslås däremot skola avvecklas, lämpligen genom överlåtelse till vederbörande kärnsjukhus för

nämndens självkostnadspris eller gällande dagspris. Förråd av vissa betydelsefulla läkemedel, som icke tillverkas inom landet, samt av råvaror för tillverkning inom landet av viktiga läkemedel m. m. förutsattes dock skola uppläggas centralt genom statens försorg. Denna lagerhållning bör enligt nämndens uppfattning anförtros åt statens reservförrådsnämnd eller det centrala lagringsorgan, som efter slutförandet av pågående utredning rörande den fortsatta planläggningen av den ekonomiska försvarsberedskapen kan komma att upprättas. Detta organ skulle jämväl ombesörja erforderlig omsättning av de lagrade varorna. Uppgifter å de läkemedel och råvaror m. m., som sålunda böra finnas i förråd inom landet, skulle av materielnämnden eller det organ, som skall övertaga dennas hittillsvarande verksamhet, tillställas lagerhållningsorganet.

Nämnden förutsätter tillika, att vissa reservlager av andra för sjukvården betydelsefulla importvaror, såsom operationshandskar och röntgenmateriel, finnas inom landet, ävensom att den tillverkning av röntgenfilm och röntgenpapper m. m., som bedrivs av det statsägda aktiebolaget Ceaverken i Strängnäs, i någon form bibehålles.

Såsom i det föregående anförts förvaras den för beredskapssjukhusen anskaffade utrustningen i allmänhet vid vederbörande kärnsjukhus. Endast utrustning, som anskaffats för tillgodoseende av det s. k. första ersättningsbehovet, samt materiel för beredskapssjukhus, som äro belägna inom vissa riskzoner, ha sammanförts till centralförråd. Rörande den fortsatta förvaringen av beredskapsmaterielen yttrar nämnden:

Kärnsjukhusen sakna i de flesta fall lämpliga förvaringslokaler för beredskapsutrustningen. Denna måste därför till stor del förvaras antingen i vindsutrymmen, vilka med hänsyn till brandrisk m. m. icke äro lämpliga såsom förvaringsplatser för dylik materiel, eller i källarlokal, som icke alltid äro fuktfria, eller också i provisoriskt förhyrda lokaler, vilka i vissa fall äro belägna på jämförelsevis stort avstånd från kärnsjukhuset, ett förhållande som ofta medför svårigheter för vederbörande sjukhuspersonal att utöva nödig tillsyn över utrustningen. Ehuru lagringsförhållandena vid kärnsjukhusen således ofta äro mindre tillfredsställande, har utrustningen hittills förvarats å dessa sjukhus, när beredskapskravet ansetts bäst kunna tillgodoses på detta sätt. Så snart förhållandena medgiva, bör emellertid även denna utrustning sammanföras till centralförråd. En dylik centralisering är erforderlig jämväl med hänsyn till nödvändigheten att efter hand omsätta sådan materiel, som icke tål långvarig lagring eller som av andra orsaker måste omsättas. Det torde nämligen stöta på stora praktiska svårigheter att omsätta utrustning och på betryggande sätt redovisa och öva nödig tillsyn över förråd, som äro utspridda på det stora antalet kärnsjukhus, i synnerhet som dessa sjukhus i åtskilliga fall sakna personal, som kan åtaga sig de med omsättningen och redovisningen förenade bestyren. Förutom de redan befintliga fyra centrala beredskapsförråden torde centralförråd därför böra anordnas på andra bland annat ur försvarssynpunkt lämpliga platser. Materielnämnden har beräknat, att för förvaring av nu befintlig utrustning ytterligare fem å sex centralförråd komma att erfordras. Endast i den mån fullgoda och lämpligt belägna förrådslokaler icke kunna erhållas genom övertagande av redan befintliga förrådsbyggnader, som ägas eller disponeras av staten, eller genom förvärf eller förhyrande av förrådsbygg-

nader, som ägas av enskilda, böra nybyggnader uppföras för ändamålet. Då den för beredskapssjukhusen anskaffade utrustningen representerar stora värden, är det av synnerlig vikt, att lämpliga förrådslokaler anskaffas och att förrådets förvaltning och vård anförtros åt fullt kompetent personal. Centralförråden böra om möjligt förläggas till sådana orter, varest sjukvårdsinrättningar, som drivas av staten, landstingen eller kommuner, äro belägna. Förvaltningen och vården bör i första hand anförtros åt vederbörande sysselmän. En sådan anordning är för statsverket förmånlig även ur den synpunkten, att kostnaderna för förrådets handhavande därigenom bliva för statsverket väsentligt lägre, än om särskilda redogörare måste anställas.

Med avseende å materielens omsättning anför nämnden bland annat:

Sjukvårdsmateriel, som genom statens försorg anskaffats och lagrats för beredskapsändamål, måste, i den mån dessa varor icke äro hållbara vid lagring, omsättas inom viss tid till förhindrande av att varorna förstöras genom lagringen. De varor, som sålunda komma att omsättas, böra, så länge den civila sjukvårdsberedskapen skall uppehållas, ersättas genom inköp och lagring av nya varor. Även sådana varor, som äro hållbara under praktiskt taget obegränsad tid, böra omsättas i de fall, då det på grund av den fortskridande utvecklingen på det sjukvårdstekniska området kan förutses eller antagas att varor av viss typ eller av viss beskaffenhet icke vidare komma att användas inom sjukvården. Sålunda torde bland annat den alltjämt fortskridande standardiseringen av sjukvårdsmateriel komma att medföra, att särskild uppmärksamhet måste ägnas åt nödvändigheten att omsätta sådan beredskapsmateriel, som icke kan antagas komma att bliva fastställd såsom standardtyp inom den svenska sjukvården. Den materiel, som måste omsättas, kan således uppdelas i två huvudgrupper, nämligen

a) materiel, som icke är hållbar vid långvarig lagring samt

b) materiel, som på grund av sin beskaffenhet och den fortskridande utvecklingen kan befaras bliva otidsenlig.

En stor del av den för beredskapssjukhusen anskaffade utrustningen utgöres av sådana textilvaror, som äro att hänföra till den första av nyssnämnda varugrupper. I samråd med experter från textil- och gummiindustrien har materielnämnden undersökt betingelserna för lagring av olika varor. Undersökningen har givit vid handen, att ylleveror (filtar, strumpor, tofflor m. m.) utan olägenhet torde kunna förvaras cirka 10 år och ofärgade linne- och bomullsvaror (lakan, handdukar m. m.) samt trikåvaror av bomull cirka 20 år, under förutsättning att varorna förvaras i fukt fria, väl ombonade och ventilerade förrådslokaler. Omsättningen av textilvarorna bör således planeras med hänsyn till dessa lagringstider. Operationshandskar, drainagerör, varmvattenpåsar och övrig sjukvårdsutrustning av gummi kunna förvaras endast jämförelsevis kort tid. Vid prov, som materielnämnden låtit utföra, har framgått, att operationshandskar av latexgummi av förstklassig beskaffenhet varit fullt användbara, även om de förvarats vid beredskapsförråd under 3 å 3½ år. Då gummivarornas lagringshållbarhet är i hög grad beroende av varans kvalitet och icke alltid med säkerhet kan fastställas vid inköpen, torde man icke böra beräkna längre lagringstid än i genomsnitt 3 år. För lagring av gummivaror erfordras särskilt lämpliga lokaler och noggrann tillsyn.

Till den andra varugruppen böra i första rummet hänföras sådana artiklar — såväl textilier som andra varor — som icke ännu blivit föremål för standardisering.

Den för beredskapssjukhusen anskaffade och lagrade utrustningen bör

omsättas vid sjukvårdsinrättningar, som drivas av staten, samt för den händelse så skulle befinnas erforderligt, jämväl vid andra sjukvårdsinrättningar. Även om beredskapsförråden sålunda i första hand böra anlitas vid anskaffning av materiel för de statliga sjukhusen, synas desamma med fördel kunna anlitas jämväl i andra fall, då materiel inköpes för statsmedel, exempelvis vid upphandlingar för försvarets, fångvårdens eller den statliga socialvårdens räkning eller vid upphandlingar av samma eller liknande art som de, vilka från svensk sida beslutats och till en del redan verkställts till förmån för den internationella hjälpverksamheten. Materielnämnden har under utredningens gång låtit införskaffa uppgifter rörande årsförbrukning och förråd av läkemedel och annan sjukvårdsmateriel vid statens sinnessjukhus, de statliga sjukvårdsinrättningarna karolinska sjukhuset, serafimerlasaretet och akademiska sjukhuset i Uppsala samt försvaret underställda sjukvårdsinrättningar. Utredningsmaterialet kan lämpligen läggas till grund för det kommande omsättningsarbetet.

Med hänsyn till omsättningskravets allmänna intresse synes det erforderligt att statliga organ genom särskild föreskrift åläggas skyldighet att i förekommande fall och där så befinnes lämpligt vid upphandling anlita ifrågasvarande förråd som inköpskälla.

För bedömandet av frågan angående lämpligaste organisationsformen för sjukvårdsberedskapens centrala handhavande erinrar nämnden om att dess nuvarande arbetsuppgifter kunna uppdelas i följande två huvudgrupper, nämligen

a) att vidtaga sådana åtgärder, som befinnas erforderliga för att under rådande utomordentliga förhållanden i möjligaste mån trygga landets försörjning med läkemedel och sjukvårdsmateriel;

b) att verkställa central upphandling, lagring och omsättning av för beredskapssjukhusen avsedd materiel.

Nämnden framhåller vidare, att de under a) omförmälda arbetsuppgifterna, vilka upptagit en stor del av nämndens hittillsvarande verksamhet, visserligen torde kunna beräknas avsevärt minska efter återgången till fredsmässiga förhållanden, men att vissa viktiga ställningstaganden vid bedömanden av försörjningsfrågor ur beredskapssynpunkt dock torde bli erforderliga jämväl i fredstid och anförtros åt därtill lämpat organ. Detta torde i så fall böra befrämja nämnda synpunkter dels genom egna initiativ och dels såsom remissinstans vid beredningen av ärenden rörande ifrågakommande försörjningsfrågor. Kvar skulle jämväl komma att stå samtliga under b) angivna uppgifter, d. v. s. upprätthållandet av materielberedskapen på den civila sjukvårdens område.

Frågor rörande den personella beredskapen på den civila sjukvårdens område bör enligt nämndens uppfattning, liksom hittills, handläggas av medicinalstyrelsen. Däremot finner nämnden det nära sambandet mellan lokal- och materielberedskapen tala för att materielnämnden eller det organ, som kommer att efterträda densamma, förutom frågor rörande inköp, lagring och omsättning av beredskapsmateriel, handhaver övervakningen av detaljplanläggningen av beredskapssjukhus samt anskaffandet och inredningen av lokaler för sådana sjukhus, vilka uppgifter hittills åvilat styrelsens bered-

skapsavdelning. Beredskapsarbetet inom medicinalstyrelsen skulle alltså framdeles komma att huvudsakligen avse ärenden rörande den personella beredskapen.

Härefter yttrar nämnden i huvudsak följande.

Under utredningsarbetet har givetvis först och främst övervägts lämpligheten av att inordna materielnämndens fortsatta verksamhet under någon av medicinalstyrelsens byråer med särskild tanke på samordning med styrelsens nuvarande beredskapsavdelning. En dylik anordning innebär den uppenbara fördelen, att samtliga med den civila sjukvårdsberedskapen sammanhängande uppgifter komme att handhavas av en och samma myndighet. Å andra sidan synes denna omständighet icke böra vara avgörande, därest det ur andra synpunkter icke finnes ändamålsenligt att direkt tillföra medicinalstyrelsen dessa uppgifter.

Materielnämnden finner erfarenheten tala för lämpligheten av att beslutanderätten i ärenden av ifrågavarande art utövas av ett kollegium, vars medlemmar representera de olika insikter och synpunkter, som kunna krävas och böra anläggas vid ärendenas behandling. Ett sådant kollegium synes emellertid av förvaltningsmässiga grunder icke böra inrättas inom styrelsens ram. Vidare tillkommer den omständigheten att, även om styrelsen för handläggning av här avsedda beredskapsärenden skulle kunna tillföras den erforderliga sakkunskapen genom ett för ändamålet tillsatt organ av rådgivande natur, dess nuvarande arbetsbörd torde vara så stor, att en ytterligare belastning med ifrågavarande beredskapsärenden icke kan synas önskvärd med hänsyn till styrelsens egentliga arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvården. Dessa synpunkter torde även ha varit utslagsgivande vid tillkomsten av den nuvarande materielnämnden, vilken som bekant erhållit formen av en fristående men i nära samband med medicinalstyrelsen arbetande kommitté.

Materielnämnden, som visserligen funnit det oundgängligt att ifrågavarande beredskapsärenden handläggas i nära anknytning till medicinalstyrelsen, anser på anförda skäl icke lämpligt att inordna nämndens fortsatta verksamhet direkt under medicinalstyrelsen.

Därest verksamheten skulle inordnas under redan förefintlig myndighet, annan än medicinalstyrelsen, synes inga andra än försvarets sjukvårdsförvaltning och centrala sjukvårdsberedningen kunna komma i fråga. Sjukvårdsförvaltningen får antagas vara väl lämpad att tillgodose beredskapssynpunkterna och även genom sin materielbyrå besitta erforderlig expertis ur omställningssynpunkt, men redan den omständigheten att sjukvårdsförvaltningen är avsedd och inrättad speciellt för den militära sjukvården utan närmare kontakt med huvudmännen för de sjukvårdsinrättningar, som utgöra grundvalen för beredskapssjukhusen, gör att man enligt materielnämndens mening måste starkt ifrågasätta dess lämplighet i övrigt för tillgodoseende av den civila sjukvårdsberedskapens krav.

I styrelsen för centrala sjukvårdsberedningen ingå företrädare för de intressen som enligt nämndens mening böra bevakas av ett nyinrättat beredskapsorgan, med undantag av att i sjukvårdsberedningens styrelse civilförsvarsstyrelsen icke är representerad. Sistnämnda omständighet synes emellertid vara av sådan betydelse, att därest sjukvårdsberedningen komme ifråga såsom organ för den fortsatta civila sjukvårdsberedskapen, en ledamot av beredningens styrelse bör förordnas efter förslag av civilförsvarsstyrelsen.

Gentemot alternativet med centrala sjukvårdsberedningen såsom organ för ifrågavarande beredskapsuppgifters handhavande har emellertid av vissa av de myndigheter, med vilka materielnämnden under utredningen samrått,

framhållits den omständigheten att beredningen hade till syfte att utöva en utredande och rådgivande verksamhet, under det att de uppgifter varom här är fråga vore av i huvudsak verkställighetsnatur.

Beträffande kostnadssynpunkterna må anföras, att inrättandet av ett nytt organ icke ställer sig dyrare än den kostnadsökning för centrala sjukvårdsberedningen, som uppkommer genom ett inlemmande i beredningen av materielnämndens verksamhet.

Vid övervägande av skälen för och emot har materielnämnden funnit, att ett särskilt för ändamålet nyinrättat organ i nära samband med medicinalstyrelsen bäst är ägnat att tillvarataga de betydelsefulla statliga intressen, som sammanhånga med en tillfredsställande beredskap på den civila sjukvårdens område. Materielnämnden har vid detta ställningstagande jämväl beaktat de erinringar emot ett på ett tidigare stadium i utredningen framlagt förslag med förord för alternativet centrala sjukvårdsberedningen, vilka framställdes av vissa myndigheter.

I anslutning till det anförda föreslås, att den centrala ledningen av lokal- och materielberedskapen anförtros åt en särskild nämnd, kallad civila sjukvårdsberedskapsnämnden och bestående av följande ledamöter:

- 1:o) 1 representant för medicinalstyrelsen,
- 2:o) 1 representant för försvarets sjukvårdsförvaltning, tillika representant för försvarsstaben,
- 3:o) 1 representant för civilförsvarsstyrelsen,
- 4:o) 1 representant för statens reservförrådsnämnd,
- 5:o) 1 representant för svenska landstingsförbundet.

Samtliga medlemmar föreslås utsedda av Kungl. Maj:t på förslag av de representerade institutionerna. Såsom ordförande skulle Kungl. Maj:t förordna en av ledamöterna. För ledamöterna skulle utses suppleanter på samma sätt som de ordinarie ledamöterna. Av nämndens ledamöter anses en böra vara läkare och en apotekare.

Civila sjukvårdsberedskapsnämnden föreslås skola stå under medicinalstyrelsens överinseende. Då materielnämnden icke ifrågasätter någon ändring i nu gällande föreskrifter rörande högsta ansvaret under Kungl. Maj:t för den civila sjukvården, inberäknat beredskapssjukhusen, vid krig eller krigsfara, enligt vilka bestämmelser uppsikten över och ledningen av sjukhusvården vid civila sjukhus utövas av medicinalstyrelsen, förutsättes medicinalstyrelsens inflytande på den nya nämndens beslut vara av avgörande natur dels på så sätt, att medicinalstyrelsen tillerkännes direktivrätt gentemot nämnden och dels därigenom att, därest vid besluts fattande representanten för medicinalstyrelsen har en från nämndens majoritet skiljaktig mening, ärendet skall överlämnas till medicinalstyrelsen för slutligt avgörande.

Vidare föreslås att till nämndens förfogande står en verkställande tjänsteman (deltidstjänstgörande), som är väl förtrogen med beredskapssjukvården och statlig upphandlingsverksamhet, särskilt beträffande sjukvårdsmateriel, och som därjämte äger ingående kännedom om statsförvaltningen. Den verkställande tjänstemannen skulle förbereda och föredraga ärendena inom nämnden och ombesörja, att beslut av nämnden eller i förekommande fall av medicinalstyrelsen bleve vederbörligen verkställda. Till sitt förfogande skulle



nämnden tillika ha ett kansli, bestående av en tjänsteman med placering i lönegrad Eo 24 (intendent) och en i lönegrad Eo 7 (kanslibitråde, tillika registrator), båda med heltidstjänstgöring. På grundval av de erfarenheter, som vunnits inom materielnämnden och medicinalstyrelsens beredskapsavdelning vid handläggningen av arbetsuppgifter av samma eller liknande art som dem, vilka enligt förevarande förslag skola åvila civila sjukvårdsberedskapsnämnden, anser sig materielnämnden kunna förutse, att dessa arbetsuppgifter icke helt kunna fullgöras av allenast nämnda personal. Tillfällig arbetskraft och särskild expertis förutsättes därför kunna i mån av behov anlitas. Nämndens räkenskapsbokföring föreslås äga rum hos medicinalstyrelsen, liksom dess in- och utbetalning av medel borde ske över medicinalstyrelsens kassa.

Materielnämnden tillägger, att därest dess funktioner komme att övertagas av centrala sjukvårdsberedningen, synes denna böra utökas med ytterligare en avdelning, förslagsvis benämnd beredskapsavdelningen. Vad här ovan anförts beträffande för civila sjukvårdsberedskapsnämnden erforderlig kanslipersonal gäller i så fall även för centrala sjukvårdsberedningen, dock att den för sjukvårdsberedskapsnämnden föreslagna tjänsten med placering i lönegrad Eo 7 synes kunna utbytas mot en kontorsbiträdestjänst (lönegrad Eo 4) med hänsyn till att i beredningen redan är inrättad en tjänst för bland annat registratorsgöromål.

K o s t n a d e r n a för den nya nämndens verksamhet ha uppskattats sålunda.

#### Avlöningsstat.

1. Arvoden och ersättningar till ledamöter och experter, <i>förslagsvis</i> .....	kronor	2 000
2. Arvode till en verkställande tjänsteman .....	»	3 000
3. Arvoden till redogörare för centrala beredskapsförråd....	»	6 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....	»	16 015
5. Rörligt tillägg m. m., <i>förslagsvis</i> .....	»	3 725
	Summa kronor	30 740

#### Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....	kronor	100
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....	»	2 500
3. <i>Expenser, förslagsvis</i> .....	»	3 000
4. Övriga utgifter:		
a. Tomthyror och underhåll av förrådslokaler m. m., <i>förslagsvis</i> .....	»	5 000
b. Hyror för förrådslokaler m. m., <i>förslagsvis</i> .....	»	11 000
c. Inköp och underhåll av inventarier, <i>förslagsvis</i> .....	»	3 000
d. Diverse utgifter, <i>högst</i> .....	»	9 660
	Summa kronor	34 260

Samtliga dessa kostnader förutsätts skola bestridas av staten.

Kostnaderna för uppförande av nya förrådsbyggnader anses likaledes böra gäldas av anslagsmedel. Materielnämnden avser att snarast möjligt till Kungl.

Maj:t inkomma med förslag till nybyggnadsprogram för sådana förråd, som redan nu behöva uppläggas och för vilka lagerlokaler icke äro tillgängliga. På samma sätt borde jämväl bestridas utgifter för dels större omändringar och ombyggnader av sådana fastigheter, dels ock alla ändringsarbeten, som erfordras för iordningställande av annexlokaler för beredskapssjukhus.

Utgifterna för ersättningsanskaffning av sådan sjukvårdsmateriel, som omsättes genom försäljning till sjukvårdsinrättningar, föreslås skola gäldas av medel, som inflyta vid omsättningen, i den mån sålunda influtna medel äro tillräckliga för utgifternas bestridande. Därest influtna medel icke täcka utgifterna för ersättningsanskaffningen, skulle kostnaderna för denna bestridas av anslagsmedel.

Dessa kostnadsberäkningar gälla i allt väsentligt jämväl för det fall, att materielnämndens funktioner skulle övertagas av centrala sjukvårdsberedningen. Avlöningskostnaden beräknas i detta fall kunna jämkas nedåt till i runt tal 28 000 kronor, huvudsakligen beroende på minskad ersättning till den verkställande tjänstemannen. Omkostnaderna beräknas öka med 4 000 kronor för utvidgning av beredningens lokaler.

#### *Yttranden.*

Över materielnämndens förslag hava yttranden avgivits av statskontoret, medicinalstyrelsen, försvarsstaben, försvarets sjukvårdsförvaltning, civilförsvarsstyrelsen, reservförrådsnämnden, ekonomiska försvarsberedskapsutredningen, medicinalstyrelseutredningen, centrala sjukvårdsberedningen samt styrelserna för svenska landstingsförbundet och svenska stadsförbundet.

I fråga om sjukvårdsberedskapens omfattning samt materiellens förvaring och omsättning ansluta sig remissyttrandena i allt väsentligt till det föreliggande förslaget. I några yttranden har förslaget i dessa delar närmare kommenterats eller jämkningar i det samma ifrågasatts.

*Medicinalstyrelsen* anför sålunda:

Utgångspunkten för materielnämndens förslag har varit, att den nuvarande beredskapen på den civila sjukvårdens område skall tills vidare i stort sett bibehållas. Medicinalstyrelsen vill framhålla, att sjukvårdsberedskapen icke får ses såsom en isolerad företeelse utan att graden av beredskap på detta område bör anpassas efter den militära och allmänna civilförsvarsberedskap, som vid varje tidpunkt upprätthålles. Principiellt sett synes sjukvårdsberedskapen icke vid något tillfälle böra vara högre än vad som med hänsyn till det politiska och militära läget i världen är oundgängligt. Med de förbehåll i fråga om framtida förhållanden, som ligga i det sålunda anförda, anser medicinalstyrelsen materielnämndens utgångspunkt vara riktigt vald och tillstyrker vad materielnämnden föreslagit beträffande beredskapens omfattning.

Vad materielnämnden anfört om lagerhållningens organisation föranleder intet annat uttalande från medicinalstyrelsens sida än att styrelsen dels understryker vikten av att de föreslagna fem à sex nya centralförråden förläggas i anslutning till befintliga sjukvårdsanstalter dels ock uttalar önskemålet att dessa förrådsbyggnader utformas så, att de vid en framtida avveck-

ling av beredskapen kunna användas för andra sjukvårdsändamål. Förslagen rörande materielens omsättning synas riktigt avvägda; dock bör den säkerligen nödvändiga föreskriften om skyldighet för statliga organ att vid upphandling anlita beredskapsförråden givas en så mjuk avfattning som möjligt.

*Medicinalstyrelseutredningen* yttrar bland annat:

Frågan om och i vad mån beredskapen på sjukvårdens område skall bibehållas torde med någorlunda säkerhet kunna bedömas först mot bakgrunden av förhållandena i världen efter ett kommande fredsslut. Rent principiellt torde emellertid omfattningen av beredskapen på detta område böra anpassas efter den grad av militär och allmän civilförsvarsberedskap, som vid olika tidpunkter upprätthålles. Från dessa utgångspunkter synes det utredningen vara riktigt att liksom materielnämnden utgå från att den materiella beredskapen, som icke utan stor tidsutdräkt kan nyorganiseras, skall tills vidare i stort sett bibehållas i nuvarande omfattning. Den personella sjukvårdsberedskapen, som låter sig snabbare upporganiseras, torde, åtminstone under mera normala förhållanden, kunna hållas inom en mera begränsad ram.

*Chefen för försvarsstaben* framhåller, att erfarenheterna från det nu avslutade kriget visade, att antalet civila och militära stridsskadade till följd av främst den intensifierade hemortsbekämpningen blivit väsentligt större än vad man tidigare kalkylerat med. En framtida utökning av beredskapsorganisationen kunde därför bli nödvändig. De av materielnämnden angivna förutsättningarna för utredningen, vilka toge hänsyn till en dylik eventuellt erforderlig ökning, vore därför väl motiverade.

Rörande beredskapsmaterielens förvaring anser försvarsstabschefen det böra tagas under övervägande, huruvida icke viss lagringsbeständig materiel fortfarande kunde lagras vid respektive kärnsjukhus. Ett sammanförande av materielen till några få platser minskade beredskapen och medförde ökade transportkrav i händelse av krig.

*Försvarets sjukvårdsförvaltning* har intet att erinra mot att reservförrådsnämnden handhar lagerhållningen och omsättningen av vissa läkemedel och råvaror i enlighet med förslaget, såvitt angår den civila sjukvårdsberedskapens behov. I fråga om läkemedel, avsedda för den militära sjukvårdsberedskapen, anser emellertid sjukvårdsförvaltningen, att de hittillsvarande riktlinjerna böra i princip följas, vilka innebära, att sjukvårdsförvaltningen skall svara för denna del av läkemedelsberedskapen och alltså genom egen försorg lagerhålla för den militära organisationen erforderliga läkemedel ävensom ombesörja dessas omsättning. Samma synpunkter gällde beträffande av materielnämnden omnämnda reservlager av andra för sjukvården betydelsefulla importvaror, såsom t. ex. operationshandskar och röntgenmateriel. En reservant inom sjukvårdsförvaltningen har dock i princip uttalat sig för gemensam lagring och omsättning av läkemedel eller råvaror för civila och militära behov.

Sjukvårdsförvaltningen ifrågasätter vidare, huruvida icke en uppdelning av materielen på kärnsjukhus och centralförråd skulle kunna äga rum, så att främst materiel, som icke fordrade någon högre grad av tillsyn och ej hel-

ler kunde bliva föremål för kontinuerlig omsättning, i de fall där de lokala förhållandena så medgäve, allttjämt skulle uppläggas vid vederbörligt kärnsjukhus. Genom en dylik åtgärd skulle kraven på transportmedel för materiels distribution från centralförråd till kärnsjukhus i någon mån kunna nedbringas.

*Ekonomiska försvarsberedskapsutredningen* yttrar:

Försörjningen med sjukvårdsmateriel och läkemedel, som huvudsakligen produceras inom industrien, måste enligt ekonomiska försvarsberedskapsutredningens mening ses i sammanhang med den industriella försörjningen överhuvudtaget inom landet. Beredskapen i fråga om förstnämnda försörjning måste följaktligen samordnas med övrig industriell beredskap och ett samarbete mellan beredskapsorganet på sjukvårdsområdet och det organ, som kan komma att handha industriberedskapen i allmänhet, måste därför etableras.

För att hålla beredskapen på sjukvårdsområdet i ett tillfredsställande skick torde bland annat vara erforderligt att, såsom materielnämnden också föreslår, åstadkomma upplagring inom landet av betydelsefulla, huvudsakligen importerade färdigvaror och råvaror.

Beträffande organiserandet av denna upplagring vill utredningen dock ifrågasätta en från materielnämndens förslag avvikande anordning. Man bör således undersöka, om det icke skulle vara lämpligare att upplagringen — i den mån den icke kan komma till stånd i det enskilda näringslivet eller hos sjukvårdsanstalterna, vilken möjlighet i första hand bör utnyttjas — ombesörjdes på det sätt, att det centrala statliga lagringsorgan, som framgent torde komma att stå kvar i någon form, finge hand om råvaror, medan däremot färdigvaror borde hänföras till det speciella sjukvårdsberedskapsorganets verksamhetsområde.

*Statens reservförrådsnämnd* har för egen del intet att erinra mot det föreliggande förslaget i nyssberörda avseende.

*Civilt försvarsstyrelsen* yttrar bland annat:

Vad angår frågan om lagerhållning av civilförsvarets sjukvårdsmateriel har civilförsvarsstyrelsen tänkt sig, att dessa uppgifter skola jämväl under fredstid handhavas av civilförsvaret självt centralt, länsvis eller lokalt. Men ett viktigt spörsmål blir här att kunna ordna erforderlig omsättning på ett tillfredsställande sätt. Civilförsvarsstyrelsen vill föreslå, att detta må ske genom ett samarbete med det centrala organ, som skall handhava omsättningen av beredskapssjukhusens sjukvårdsmateriel. Jämväl för inköp av sjukvårdsmateriel för civilförsvarets räkning synes tillfälle till sådant samarbete böra beredas. Civilförsvarsstyrelsen torde få tillfälle att senare närmare återkomma till dessa båda spörsmål.

Vad som i förslaget anföres rörande lagring och omsättning av vissa betydelsefulla läkemedel, som icke tillverkas inom landet, samt av råvaror för tillverkning inom landet av viktiga läkemedel m. m. synes civilförsvarsstyrelsen lämpligt. Även i denna verksamhet bör skäligen hänsyn tagas till civilförsvarets behov, en fråga som jämväl torde få upptagas närmare framdeles.

Civilt försvarsstyrelsen utgår ifrån, att i den mån civilförsvaret ligger inne med läkemedel, som civilförsvaret icke tills vidare har användning för, sådana läkemedel kunna få överlämnas till kärnsjukhusen på samma sätt som de läkemedel, som anskaffats och lagrats för beredskapssjukhusens räkning.

I fråga om sjukvårdsberedskapens centrala handhavande hava meningarna varit mera delade.

*Medicinalstyrelsen*, som med viss tvekan anslutit sig till förslaget, yttrar:

Såsom alternativ till förslaget om inrättande av civila sjukvårdsberedskapsnämnden har materielnämnden diskuterat *dels* att överföra till lokal- och materielberedskapen hörande arbetsuppgifter till någon av medicinalstyrelsens byråer, *dels ock* att anförtro dem åt centrala sjukvårdsberedningen. Sistnämnda förslag synes medicinalstyrelsen icke lämpligt. Ehuru åtskilliga skäl tala för att bibehålla lokalberedskapsärenden hos medicinalstyrelsen och åstadkomma önskvärt samband med materielberedskapsärenden genom att överföra dessa ärenden från materielnämnden till styrelsen, anser styrelsen sig kunna godtaga förslaget om inrättande av en civil sjukvårdsberedskapsnämnd för handläggning av båda dessa ärendesgrupper. Bestämmande för styrelsens ståndpunkt har härvid varit *dels* synpunkten att det är principiellt riktigast att samtliga intressenter i sjukvårdsberedskapen — förutom medicinalstyrelsen försvarets sjukvårdsförvaltning och försvarsstaben, civilförsvarsstyrelsen, reservförrådsnämnden och de civila sjukhusens huvudmän — få deltaga i besluten och *dels* den praktiska synpunkten att handläggning av dessa ärenden hos styrelsen skulle ytterligare öka styrelsens stora arbetsbörda. De föreslagna bestämmelserna att sjukvårdsberedskapsnämnden skall stå under medicinalstyrelsens överinseende, att styrelsen skall tillerkännas direktivrätt gentemot nämnden samt att ärende, vari representanten för styrelsen har en från nämndens majoritet skiljaktig mening skall överlämnas till medicinalstyrelsen för slutligt avgörande, synas styrelsen innefatta tillfredsställande garantier för att styrelsen skall ha möjlighet att utöva uppsikten över och ledningen av den civila sjukvårdsberedskapen.

Mot förslaget om civila sjukvårdsberedskapsnämndens organisation och vad som anförts om nämndens befattning med beredskapssjukvården finnes från styrelsens sida intet att erinra; dock synes en översyn av den föreslagna organisationen böra verkställas om ett år eller ett par.

*Medicinalstyrelseutredningen* tillstyrker ävenledes förslaget med huvudsakligen samma motivering som medicinalstyrelsen.

Utredningen har jämväl berört frågan om den personella beredskapens organisation, i vilket hänseende utredningen anför:

För upprätthållande av denna beredskap torde främst nuvarande beredskapsregister över olika slag av tjänstepliktig personal böra vidmakthållas, i första hand beträffande läkare, sjukgymnaster, sjuksköterskor och barnmorskor samt tandläkare och apotekare. Huruvida och i vad mån härutöver arbetet med beredskapsplacering av denna personal bör fortsättas torde böra avgöras mot bakgrunden av den försvarsberedskap, som vid skilda tidpunkter i övrigt upprätthålles. Med hänsyn härtill har utredningen vid fullgörandet av sitt uppdrag begränsat sig till att söka beräkna personalbehovet för nysnämnda registrering. På grundval av uppgifter, som utredningen i detta hänseende erhållit, torde det stadigvarande personalbehovet för detta ändamål kunna uppskattas till ett kanslibitråde på deltid för läkarregistret, vars förande av praktiska skäl är och bör vara förlagt till arméns sjukvårdsinspektion, samt ett kanslibitråde och ett kontorsbiträde för övriga register, vilka föras inom medicinalstyrelsen. Härutöver torde under vissa perioder, främst då årliga anmälningar inkomma, erfordras tillfällig hjälp av bland andra en läkare och en sjuksköterska.

Med beaktande av vad sålunda anförts och då den för registrens förande erforderliga biträdespersonalen i viss utsträckning lämpligen kan anlitas jämväl för annat arbete inom styrelsen, förefaller det utredningen vara mest rationellt, att denna överföres till medicinalstyrelsens avlöningsstat, medan

kostnaderna för övrig personal, inklusive den som vid skilda tidpunkter kan påkallas för placering av tjänstepliktig medicinalpersonal, alltjämt bestrides från ett särskilt anslag av förslagsanslags natur, benämnt medicinalstyrelsens beredkapsorganisation. Från detta anslag torde liksom hittills även böra bestridas kostnaderna för den föreslagna beredkapsnämnden.

*Centrala sjukvårdsberedningen* ansluter sig jämväl till det nu föreliggande förslaget.

I fråga om alternativet att överlåta uppgifterna rörande lokal- och materielberedskapens centrala ledning å centrala sjukvårdsberedningen har beredningen i yttrande över materielnämndens preliminära förslag anfört bland annat följande.

Beredningen anser intet vara att erinra mot att detaljplanläggningen av beredskapssjukhusen eller kanske riktigare uttryckt övervakningen och granskningen av detaljplanläggningen av beredskapssjukhusen övertages av beredningen, då arten av dessa arbetsuppgifter är likartad med de arbetsuppgifter, vilka nu handläggas på beredningens arkivavdelning.

Beträffande de uppgifter, som sammanhånga med beredskapsmaterielens lagring och omsättning har beredningen icke funnit tillräckligt bärande skäl för att uppdraget skulle överflyttas från medicinalstyrelsen till sjukvårdsberedningen. De arbetsuppgifter, varom här är fråga, äro av helt annan karaktär än beredningens nuvarande arbetsuppgifter.

Då medicinalstyrelsen såsom överstyrelse för de statliga sinnessjukhusen handhar viss upphandling för dessa sjukhus, synes det naturligt, att även lagring, omsättning och upphandling för beredskapssjukhusen ombesörjes av medicinalstyrelsen genom dess kamerala avdelning, helst som omsättningen av beredkapsutrustningen är avsedd att huvudsakligen ske på de statliga sjukhusen.

Enligt beredningens uppfattning synas sålunda de uppgifter, som sammanhånga med beredskapsmaterielens upphandling, lagring och omsättning, böra anförtros medicinalstyrelsen. Skulle emellertid medicinalstyrelsen icke lämpligen anses kunna handhåva dessa uppgifter, har beredningen intet att erinra mot att de övertagas av beredningen. Härvid förutsätter dock beredningen, att denna verksamhet inskränkes till att avse endast omsättningen av beredskapslagren. Skulle en organisation för central upphandling för de statliga sjukhusen, motsvarande dem som redan finnas för landstingens och storsädernas sjukhus, komma till stånd, synas förenämnda uppgifter böra överflyttas till denna organisation.

*Beredningens ordförande* har mot denna ståndpunkt uttalat avvikande mening såtillvida, att han ansett ifrågavarande uppgifter lämpligen böra anförtros åt beredningen under förutsättning, att erforderlig personalförstärkning erhålles.

*Styrelsen för svenska landstingsförbundet* erinrar om att styrelsen i tidigare yttranden i ämnet uttalat sin anslutning till tanken att anförtro ledningen av lokal- och materielberedskapen åt centrala sjukvårdsberedningen. Sedan det emellertid visat sig, att denna utväg icke vore framkomlig, bland annat på grund av den ståndpunkt beredningens styrelse intagit, hade förbundsstyrelsen funnit sig böra godtaga materielnämndens nu framlagda förslag. Mot den föreslagna nämndens sammansättning hade styrelsen ej heller någon erinran att göra.

*Chefen för försvarsstaben* anser, att samtliga till sjukvårdsberedskapens ledning hörande uppgifter böra läggas i en hand och yttrar:

Det av materielnämnden framlagda förslaget tillgodoser kravet på samma ledning för förberedelsearbetet i fred som verksamheten i krig. Olägenheterna av att denna ledning är uppdelad på två myndigheter har man sökt motverka genom att nära samordna nämnden med medicinalstyrelsen. En ur alla synpunkter lämpligare lösning torde vara, att samtliga frågor rörande den civila sjukvårdsberedskapen handläggas hos *en* myndighet. När personalärendena svårligen kunna överföras från medicinalstyrelsen till annan situation, synes i första hand medicinalstyrelsen böra ifrågakomma såsom denna centrala myndighet. Till medicinalstyrelsens förfogande för att biträda vid avgörandet av här berörda frågor böra ställas representanter för de myndigheter, vilka eljest skulle varit representerade i den föreslagna nämnden.

Därest emellertid medicinalstyrelsen på grund av särskilt vägande skäl befinnes icke lämpligen böra vara central myndighet för den civila sjukvårdsberedskapen, är intet att erinra mot förslaget om inrättande av särskild nämnd för ändamålet. Med hänsyn till den synnerliga vikt, som beredskapssjukhusorganisationen har för försvaret i dess helhet, bör ock särskild representant från försvarsstaben ingå i nämnden.

*Försvarets sjukvårdsförvaltning* delar i princip den uppfattning, som framförts av chefen för försvarsstaben. Med hänsyn till de skäl, som medicinalstyrelsen anfört emot ett överförande av ifrågavarande arbetsuppgifter till någon av styrelsens byråer, har ämbetsverket likväl icke velat motsätta sig materielnämndens förslag i denna del. Mot materielnämndens förslag till sammansättning av civila sjukvårdsberedskapsnämnden samt till organisationen av det kansli, som skulle stå till denna nämnds förfogande, har sjukvårdsförvaltningen intet att erinra.

*Ekonomiska försvarsberedskapsutredningen* ifrågasätter för sin del, om det behövs ett fristående organ och om icke i stället ansvaret för beredskapen på sjukvårdsområdet i dess helhet bör läggas på medicinalstyrelsen. Enligt utredningens mening synes samråd av det slag, som skulle etableras inom nämnden, kunna åvägbringas även om beslutanderätten skulle tillkomma medicinalstyrelsen direkt.

*Civilt försvarsstyrelsen* hyser i princip den uppfattningen, att samtliga med sjukvårdsberedskapens ledning förenade uppgifter böra med hänsyn till deras natur och inbördes sammanhang anförtros åt medicinalstyrelsen. Ämbetsverket finner dock förslaget om inrättande av en civil sjukvårdsberedskapsnämnd för handläggning av ärenden rörande lokal- och materielberedskapen godtagbart.

*Statskontoret* yttrar bland annat:

Statskontoret har i annat sammanhang ansett sig böra framföra allvarliga betänkligheter mot att för uppgifter, som ankomma på redan bestående myndigheter och institutioner, inrätta särskilda organ, som omhändertaga olika detaljer av dessa uppgifter. En sådan anordning medför lätt fara för bristande samordning mellan åtgärder med liknande syften och försvarar översynen över arbetsområdet i dess helhet.

De uppgifter, om vilka här är fråga, höra organisatoriskt till medicinalstyrelsen såsom högsta myndighet på den allmänna hälso- och sjukvårdens område. Styrelsen förutsättes ock enligt förslaget skola alltjämt handhava de göromål, som avse den personella sjukvårdsberedskapen. Det nära sambandet mellan den tilltänkta nämnden och medicinalstyrelsen framgår ytterligare av förslagen om direktivrätt för styrelsen gentemot nämnden och om beslutanderätt i vissa av nämnden handlagda ärenden. Uppmärksammas må även, att räkenskapsbokföringen skulle ske hos medicinalstyrelsen samt dess kassa anlitas för in- och utbetalningar. Huruvida medicinalstyrelsens arbetsbörda för närvarande är av den storleksordning, att det skulle möta svårigheter för styrelsen att med nuvarande organisation bemästra den ökning av arbetsmängden, som skulle inträda, om styrelsen ålades att övertaga materielberedskapsärendena, undandrager sig statskontorets bedömande. Det torde emellertid få anses ankomma på den pågående medicinalstyrelseutredningen att fatta ståndpunkt till frågan, om dessa ärenden skola handhavas av medicinalstyrelsen eller ej.

Medicinalstyrelsen bör givetvis, om den övertager materielberedskapsärendena, äga att — liksom beträffande beredskapsärendena i övrigt — vid behov tillkalla representanter för försvarets sjukvårdsförvaltning och andra berörda myndigheter, antingen såsom adjungerade myndigheter eller såsom sakkunniga. Den föreslagna befattningen som verkställande tjänsteman blir icke behöfvlig, om ärendena förläggas till medicinalstyrelsen. Föredragningskyldigheten inför styrelsen bör åvila intendenten, vilken i sådant fall bör erhålla högre löneställning än den av nämnden förordade, enligt statskontorets mening Eo 26.

Därest det icke skulle finnas lämpligt att anförtro ifrågavarande uppgifter åt medicinalstyrelsen, kan det likväl enligt statskontorets uppfattning knappast komma i fråga att för dessa uppgifter, vilkas utförande icke skulle kräva större heltidstjänstgörande personal än en intendent och ett kansli-biträde, inrätta ett särskilt organ. I stället synes anknytning till annan myndighet böra tagas under övervägande, varvid centrala sjukvårdsberedningen närmast kommer i betraktande. Statskontoret föreslår därför i andra hand, att de angivna beredskapsärendena överlämnas åt centrala sjukvårdsberedningen. Även i detta fall bör befattningen såsom verkställande tjänsteman bortfalla och föredragningskyldigheten åläggas intendenten.

*Styrelsen för svenska stadsförbundet* åberopar ett av förbundets sjukvårdsdelegation avgivet yttrande, vari betänkligheter uttalas mot det nu föreliggande förslaget. Delegationen anför bland annat:

Materielnämnden föreslog preliminärt, att personalberedskapen liksom dittills skulle handhavas av medicinalstyrelsen, medan ärenden rörande lokal- och materielberedskapen skulle överföras från styrelsen till ett beredskapsutskott inom centrala sjukvårdsberedningen. Nu föreslås den ändringen, att arbetsuppgifterna rörande lokal- och materielberedskapen överflyttas till ett helt nytt organ, civila sjukvårdsberedskapsnämnden.

Sjukvårdsdelegationen framhöll i sitt nyssnämnda yttrande önskvärdheten av att ledningen av sjukvårdsberedskapsorganisationen icke splittrades på flera händer. Vid planeringen av beredskapsorganisationen vore det nödvändigt att samtidigt beakta personal-, lokal- och utrustningsförhållandena. Att till centrala sjukvårdsberedningen överföra de båda sistnämnda uppgifterna vore icke välbetänkt, särskilt som detta organ dittills uteslutande varit rådgivande och icke direkt förvaltande. Den betydande arbetsanhopningen



hos medicinalstyrelsen kunde dock motivera en överflyttning av en del uppgifter till andra organ. I första hand borde en mängd detaljfrågor ej handläggas av medicinalstyrelsen utan avgörandet överlåtas åt de enskilda huvudmännen eller andra organ. Delegationen ifrågasatte därför en sådan lösning av förevarande fråga, att bestyren med beredskapsmaterielen överlätes åt centrala sjukvårdsberedningen men att beredskapsgörömlen i övrigt kvarstannade hos medicinalstyrelsen.

I den nu föreliggande utredningen synas icke några skäl framförts, som kunde motivera ett ändrat ställningstagande från delegationens sida. En enhetlig ledning av den civila sjukvårdsberedskapsorganisationen i dess helhet är ett ofrånkomligt krav ur effektivitetssynpunkt. Visserligen beredas de skilda intressenterna möjligheter att genom det föreslagna organet göra sina synpunkter gällande rörande frågor om lokal- och materielberedskap. Men denna fördel uppväger icke svagheten med en splittrad ledning. Då personalfrågorna kunna anses stå i paritet med materiel- och lokalfrågan, borde för övrigt vederbörande intressenter beredas tillfälle deltaga i handläggningen av personalfrågor likaväl som i lokal- och materielärenden.

Skulle emellertid den nu föreslagna organisationen ändock komma till stånd, förutsätter sjukvårdsdelegationen, att den bliver representerad i det nya organet under hänvisning bland annat till att de stora och till sitt läge utsatta städerna, som delegationen representerar, i försvarsberedskapshänseende måste anses intaga en särskilt betydelsefull ställning.

Materielnämnden har i sitt förslag utgått från att den nuvarande beredskapen på den civila sjukvårdens område skall tills vidare i stort sett bibehållas beträffande såväl antalet vårdplatser vid beredskapssjukhusen som den för dessa vårdplatser anskaffade materielutrustningen. Vid remissbehandlingen har häremot icke framställts någon erinran. Några remissinstanser ha till förtydligande av sin ståndpunkt i detta hänseende tillagt, att beredskapen på sjukvårdens område i princip torde böra anpassas efter den grad av militär och allmän civilförsvarsberedskap, som vid olika tidpunkter upprätthålles. För egen del är jag icke beredd att i nuvarande läge taga närmare ställning till frågan om beredskapens omfattning på förevarande område. Det synes mig i varje fall förtjäna att ytterligare övervägas, huruvida en beredskap av den omfattning och natur, som materielnämnden tänkt sig, bör för någon längre tid vidmakthållas.

I konsekvens härmed anser jag mig icke heller böra ingå på prövning av föreliggande förslag rörande sjukvårdsberedskapens organisation; detsamma torde dock kunna tjäna till viss ledning vid beräkning av kostnaderna för lokal- och materielberedskapens upprätthållande under nästa budgetår. En ytterligare anledning till uppskov med ställningstagandet till detta förslag utgör den omständigheten, att frågan om en avveckling av den nuvarande beredskapsorganisationen i dess helhet sammanhänger med det förslag till omorganisation av medicinalstyrelsen, som nyligen framlagts av medicinalstyrelseutredningen. Härjämte bör beaktas, att beredskapsorganisationen för närvarande till stor del tages i anspråk för beredande av sjukvård åt flyktingar, som uppehålla sig i Sverige, samt för leverans av sjukvårdsmateriel och läke-

medel till utlandet i anslutning till den verksamhet, som bedrivs av svenska kommittén för internationell hjälpverksamhet. Med all sannolikhet torde denna sida av beredskapsorganisationens verksamhet komma att fortsätta under en avsevärd del av nästa budgetår.

Även om jag sålunda i princip utgår från ett bibehållande av nuvarande ordning i fråga om sjukvårdsberedskapens upprätthållande under nästa budgetår, anser jag mig dock kunna räkna med att en begränsning av personalbehovet för denna beredskap blir möjlig i förhållande till innevarande budgetår. Enligt en inom departementet i anslutning till materielnämndens och medicinalstyrelseutredningens förslag verkställd uppskattning torde anslagsbehovet för beredskapsorganisationen, fränsett extra personal för administrationen av flyktingvården och den internationella hjälpverksamheten, kunna för nästa budgetår beräknas till i runt tal 110 000 kronor. Härvid ha avsetts omkring 15 000 kronor för beredskapsavdelningen och 45 000 kronor för materielnämnden, vilka belopp motsvara ungefär hälften av de för innevarande budgetår beräknade, samt 50 000 kronor till förstärkning av medicinalstyrelsens kameralbyrå, apoteksbyrå och tandvårdsavdelning. Jag vill beträffande sistberörda personalförstärkning framhålla, att densamma i medicinalstyrelseutredningens betänkande föreslagits skola i huvudsak överföras till medicinalstyrelsens avlöningsstat med hänsyn till den ökning av styrelsens ordinarie arbetsbörda, som efter hand inträtt. I avvaktan på prövningen av detta förslag synes mig försiktigheten bjuda att man tills vidare räknar med ett belopp, motsvarande ungefärliga kostnaden för denna förstärkning.

Då de på förevarande anslag belöpande utgifterna för administrationen av flyktingvården och den internationella hjälpverksamheten svårligen låta sig på förhand uppskatta samt medelsbehovet även för övriga ändamål är i viss mån osäkert, förutsätter nu angivna beräkning, att ett överskridande av anslaget må efter prövning av Kungl. Maj:t kunna ske, i den mån förhållandena så påkalla. Det torde vidare få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de närmare bestämmelser rörande anslagets användning, som kunna erfordras.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinalstyrelsen: Beredskapsorganisation* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av 110 000 kronor.

Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda under punkterna 1—3 med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:  
Bengt Söderqvist.